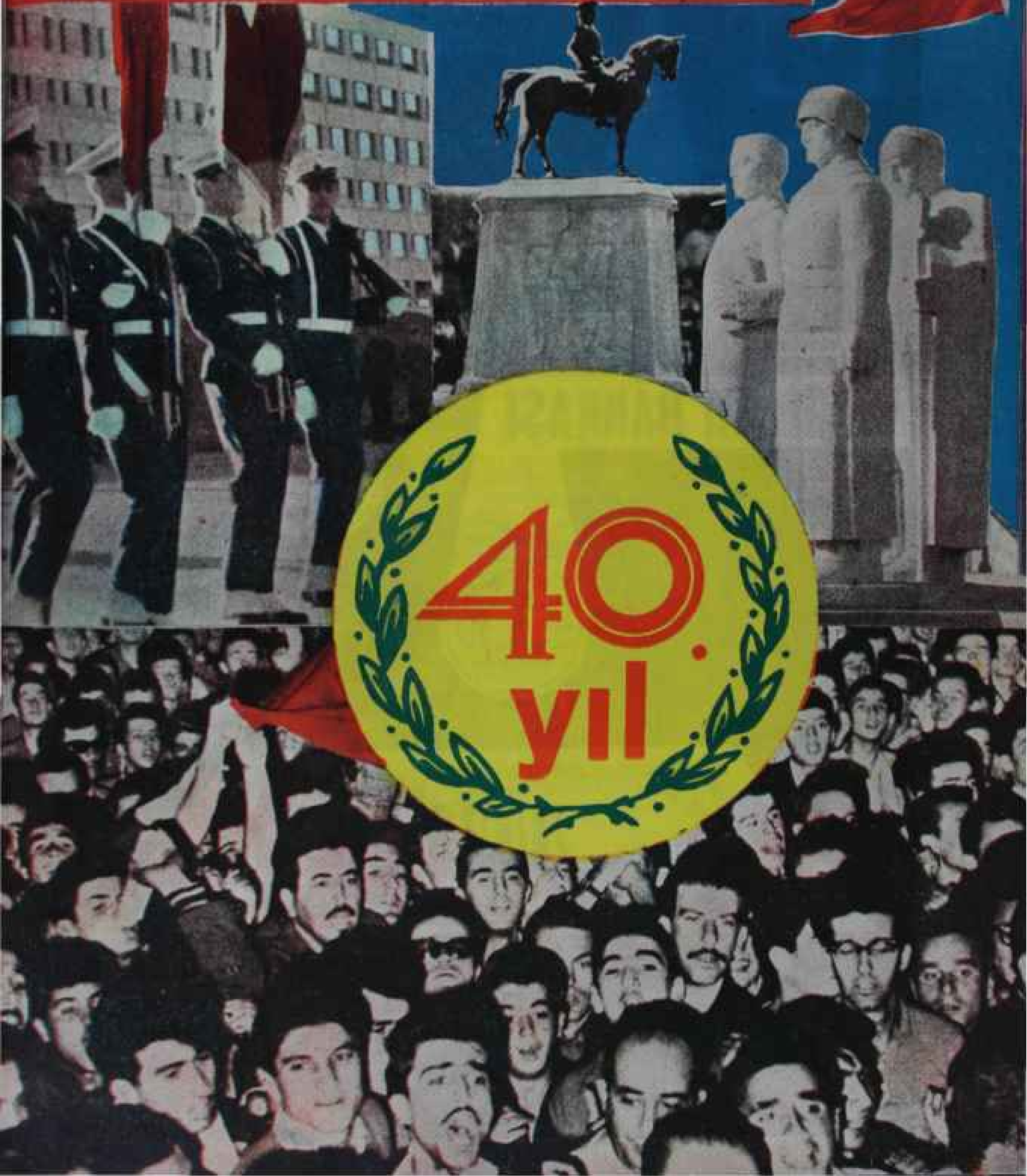
AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

SU
DAMLAYA DAMLAYA GÖL
UFAK TASARRUFLARINIZDAN İSE
SERVET OLUR
TÜRKİYE
VAKIFLAR BANKASI
1000
BİN TÜRK LİRASI
UĞUR K.

Sayı: 487 Cilt: XXVIII Yıl : 10

Sahibi

Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü

Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu

İç Haberler Kısmı : Metin Toker, Atilla Bartınlıoglu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Erdoğan Kıral (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) - Diş Haberler Kısmı: Halûk Ülman — Magazin Kısmı: Jale Candan, Tüli Sezgili, Bihin Anter, Hüseyin, Korkmazgil — İş Alemi: Fasih İnal — Tiyatro: Naciye Fevzi, Lûtfi Ay — Radyo: M.. T. Öngören — Spor: Vildan Âşir Savaşır

Resim

Ali Parmakerli

Fotoğraf

Sungar Taylaner

Klişe

Özdoğan Klişe Atölyesi
Tel : 11 70 15

Yazı işleri

Rüzgarlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 89 92

İdare

Rüzgarlı Sokak No: 15/1

Tel: 10 61 96

Abone Şartları

3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

Hân şartları

Santimi 20 lira

3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlak Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer

Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer

Devintes Ticaret ve Sanayi
Koll. Şti. Matbaası

Basıldığı tarih

25.10.1963

Fiatı 1 lira

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

AKİS

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

Bu mecmuanın, D.P. ye karşı alan uzun mücadele yıllarında bir görüşü olmuştur. Bu mecmua demiştir ki: Vatandaşlar arasında anlaşmazlıklar, tartışmalar, suçlamalar ve iddialar olabilir. Bunların en son hal yeri, daima hakim önüdür. Teminatlı hakimin olacak, bir. İddialara ispat hakkı tanıyacaksın, İki. Bu şartları yerine getirdin mi, ne basın hürriyetinin suiistimalinden, ne demagoglardan, ne de çamur sıvayıcılarından çekinmene lüzum kalır. Zira haklının hakkı ve haksızın haksızlığı mahkeme önünde tescil edildi mi. dava biter.

Ama D.P. iktidarı, süngü zoruyla işbaşından uzaklaştırılıncaya kadar bunu kabul etmedi. Aksine, söyletmemek, yazdırtmamak için elinden gelen her şeyi yaptı. Gösterdiği mazeret, haklar mahkeme önünde belli oluncaya kadar atı alanın Üsküdara geçeceği, şeref ve haysiyetlerin yalancılar tarafından mutlaka zedeleneceğiydi. Haksız ve mesnetsiz, kendine güveni olmayan bir idarenin mazereti! Nitekim o mücadele yıllarında bu mecmuama bütün mensuptan, bazen bir kaç defa, ispat imkânı verilse ispat edebilecekleri hususları yazdıklarından dolayı Menderesin hakimleri tarafından mahkûm edilmek suretiyle cezaevlerine sıra sıra sürüldüler.

Bugün demagoglar da var, iftiracılar da, çamur sıvayıcıları da.. Ne gam! Bunların yanında teminatlı hakimler ve ispat hakkı da mevcut. İkinciler mevcut oldukça, birincilerin çanları daima otla tıkalı kalacaktır.

Bir lokomotif ihalesine AKİS'i karıştırmak yolunda bir kampanyama yürütüldüğü hiç kimsenin meçhulü değildir. Daha bu kampanyanın başında bunun bir baştan ötekine uydurma olduğunu söylemiş, kampanyayı yürütenlerden iddialarım ispat etmelerini istemiş, aksi halde adalet önünde hesap vereceklerini bildirmiştik. Şimdi, o an gelmiştir.

Mecmuamız avukatı Abdülkadir Uras geçen haftanın »onunda bir basın toplantısı yaparak bu hususu açıklamıştır. Aldığımız vaziyet, Urasın şu sözleriyle umumi efkâra bildirilmiştir.

"... Şimdi, hiç kimsenin içinde bir uktenin kalmaması, meselenin şu veya bu sebeple, şu veya bu tesirle örtbas edildiği yolunda bir şüphenin da hi belirmemesi için Lokomotif ihalesiyle AKİS Mecmuasının bir gayrımeşru ilişiği olduğunu söyleyip yazanları tarafsız türk hâkimi önünde ispata davet ediyoruz. Bu iddianın ısrarlı sahiplerinden Son Havadis, Yeni Sabah ve Adalet gazeteleri hakkında ibreti müessire olacak miktarda tazminat, Akbaba mecmuasında yazan Yusuf Ziya Ortaç hakkında ceza ve keza tazminat, Millet Partisi Genel Başkam Osman Bölükbaşı ile bu partinin milletvekillerinden İ. Hakkı Akdoğan baklanda ise sembolik miktarda tazminat davaları açmaktayız..."

Doğru değil mi?

{saygılarımızla

AKİS

içindekiler

Günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

Sendikalar — Haftanın başındaki Pazar günü. Kızılay salonunda, Ankara Gazeteciler Sendikasının Genel Kurul toplantısı yapıldı. Toplantıya Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak, Millet Meclisi Başkan Vekili Nurettin Ok ile, işçi davalarını savunan Orhan Apaydın, Şükrü Koç, Şeref Bakışık, İsmail Hakkı Akdoğan, Mehmet Ali Demir ve TİP senatörü Niyazi Ağırnaslı da geldiler. Kongrede Basın teknisyenleriyle birleşme kararı görüşüldü ve kabul edildi. Bu arada Çalışma Bakanı Ecevit uzun ve son derece önemli bir konuşma yaptı.

Ecevit konuşmasında, iş kollarında birleşmenin sendikacılığın geleceği bakımından önemini ve bu birleşmenin öncülüğünün fikir işçileri tarafından yapılması gerektiğini belirtti. Ayrıca, çalışma hayatımızla ilgili çok önemli kanunların hazırlanmakta olduğunu da ifade etti.

Çalışma Bakam, tarım işçilerinin sigortalanmasıyla ilgili kanunun Bakanlıkça hazırlandığını, bunun yanında İşçi Sigortalarında teşkilât kanununun da tamamlanmak üzere olduğunu, bu kanunların yürürlüğe girmesiyle, organize edilmesi gereken tarım işçilerinin sosyal hayatlarında büyük değişiklikler olacağım söyledi. İşsizlik sigortasıyla ilgili çalışmaların ilerlediğini, Çalışma Bakanlığı teşkilât kanununun büyük yenilikler getireceğini belirten Bakan, sendikaların, rejimin oturmasındaki önemini açıkladı.

Çok hareketli geçen kongrede, hazırlanan yeni tüzük oylandı ve kabul edildi. Ankara Gazeteciler Sendikasının adının "Türkiye Basın-İş Sendikası" olarak değiştirilmesi alkışlarla karara bağlandı.

Gümrükler — Bundan kısa bir süre önce İzmir Cumaovası Hava Alanına, değirmenlerde kullanılmak üzere, bir balya eleklik tül gelmişti. Muayene ve izin gibi formalitelerin tamamlanmasından sonra balyayı şehre götürecek olan kamyon tam hareket ettiği sırada hava alanı gümrüğüne bir ihbar yapıldı. Buna göre. tüller aslında eleklik değil, perdelik tüldü. Gümrük memurları

Bülent Ecevit Ankara Basın-İş Sendikası kongresinde
İşçilere yeni haklar

süratle harekete geçerek kamyonu birkaç kilometre ötede yakaladılar ve balyaya elkoydular.

Olay Türkiyede ithalât konusunda bir süredenberi oynanmakta olan oyunların tipik bir örneğini teşkil etmesi bakımından son derece önemlidir. Bazı açıkgöz iş adamları, sanayi kotalarındaki boşluklardan istifade ederek, akla hayale gelmiyecek kombinezonlarla yurda istedikleri malı sokabilmektedirler. Nitekim son olay da bu şekilde hazırlanmış bir tertipten başka birşey değildir. Un değirmenlerinde kullanılmakta olan eleklik tüller bu işin kompetanı olmayanlarca kolay kolay perdelik tüllerden ayırdedilememekte ve böylece yurda ithali yasak olan naylon tüller gümrükten kolaylıkla geçirilerek el altından fahiş fiyatla piyasaya sürülmektedir.

Olayların birbirini takip etmesi üzerine bu konuda tedbirler alınması düşünülmüş ve gelen tüllerin nevini tespit etmek üzere bir bilirkişi heyetinin teşkiline karar Verilmiştir. Bu heyet, gelen tüllerden alınacak numuneleri inceleyerek, tülün nevini ve yurda sokulmasında bir mahzur bulunup bulunmadığım bir raporla tespit edecektir.

Ancak, mesele sadece eleklik veya perdelik tüllerden ibaret değildir. Kotaların çeşitli boşlukları, çok defa tereddütlere yol açan bazı malların da yurda sokulmasına cevaz vermektedir. Meselâ bir, "ısıtıcı" tabiriyle ne kastedildiği hâlâ meçhuldür ve bu konuda verilen kararlar ise tatmin edici olmaktan uzaktır. Ankaralı bir iş adamı, kotadaki- "ısıtıcı" tabirinden faydalanarak bir ithal vesikası çıkartmış ve İsveç ten 123 bin 592 kron tutarında gazocağı getirtmiştir. Fakat İzmir gümrüğünde ocaklara elkonulmuş, bunların "ısıtıcı" kavramının içinde mütalâa edilip edilmeyeceği meselesi ancak İkinci Ağır Ceza Mahkemesinin kararından sonra anlaşılabilmiştir. Mahkemede kotalar tetkik edilerek, ocakların "ısıtıcı" nitelikte olduğuna karar verilmiştir.

Kotaların yanısıra, başta Müdür Şevket Tankut olmak üzere, İzmir Gümrük memurlarım kara kara düşündüren bir diğer meseleyi de, Amerikadan ithal edilecek olan gıda maddeleri üzerindeki gümrük muafiyetini kaldıran bir kanunun temdit müddetinin sona ermiş olması dolayısiyle, tahakkuk ettirilen 20 milyon liraya yalan bir verginin ne şekilde tahsil edileceği teşkil etmektedir.

Görülmemiş bir ihmal neticesinde 1 Temmuz 1963 tarihinde tatbik kabiliyetini kaybeden kanunun temdidi için hiç bir gayret gösterilmemiş ve bu tarihten sonra Et ve Balık Kurumu tarafından ithal olunarak gümrükten çekilen soya ve donyağları için İzmir Gümrüğü 19 milyon 450 bin 953 lira tutarında gümrük Vergisi tahakkuk ettirmiştir. Bu ise, zeytinyağının "yok" maddeler araşma girdiği son aylarda onun yerine ikame edilebilecek yegâne yağ olan soya yağının ihtiyaç sahiplerinin eline en azından iki misli fiyatla geçmesi demektir.

Önce kısa vadeli bir tedbir olarak Gümrük Kanununun 27. maddesine göre verginin tahsili 3 ay süre ile temdit edildi. Ancak bugün, bu temdit müddeti de sona ermiş bulunmaktadır ve meseleye nasıl bir hal çaresi bulunacağı endişeyle beklenilmektedir.

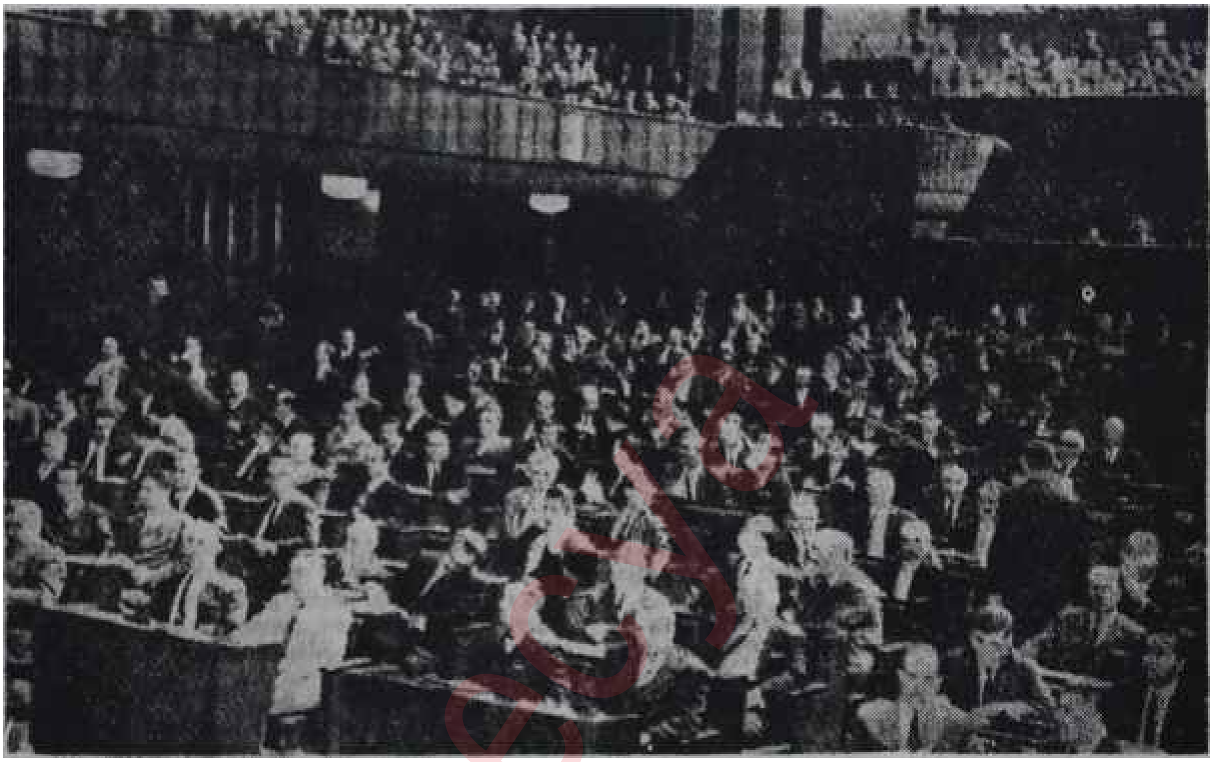
Dünyadan Akisler

Birleşmiş Milletler — Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, bu hafta içinde yaptığı oturumlarında, 41'e karşı 57 oyla Komünist Çinin Birleşmiş Milletlere kabulünü reddetti. Bu, Genel Kurulun, Pekin hükümeti aleyhine aldığı ondördüncü karardır, Komünist Çin ondört yıldır Birleşmiş Milletler kapısından geri çevrilmektedir. Bundan birkaç yıl önce Mao Tse Tung'un temsilcilerinin günün birinde Birleşmiş Milletler sıralarına oturması kaçınılmaz bir olay gibi görünüyordu, fakat Komünist Çinin Hindistana yaptığı saldırıdan sonra tarafsız devletlerin bir kısmı lehte oy kullanmaktan kaçınmaya başlamışlardır.

Birleşmiş Milletler Genel - Kurulunda alman bu karardan- sonra, dünya nüfusunun dörtte birini barındıran Komünist Çinin temsil' edilmediği bu teşkilâtın, günün birinde gerekirse - ki bu gidişle gerekeceği anlaşılıyor - nasıl olup da Çin devini saldırıdan önleyeceği sorusu olduğu gibi ortada duruyor. Komünist Çinin milletlerarası varlığı tanınmadıkça bu devletin ne anlaşmazlıkların barışçı yollarla çözümü, ne de silâhsızlanma konusunda alınacak kararlara katılması beklenebilir. Üstelik, Komünist Çin milletlerarası yalnızlıktan kurtaramadıkça, Batı Pekin ile Moskova arasındaki anlaşmazlığın meyvalarını da toplayamayacaktır.

AKİS
HAFTALIK AKTUALİTE MECMUASI
Yıl : 10 26 Ekim 1963 Sayı: 487 Cilt: XXVIII

YURTTA OLUP BİTENLER

T. B. M. M. toplantı halinde
Haramda su döğülüyor

Millet

Hazin manzara

Üç haftaya yakın bir süredir, T.B.M. M. ilk nazarda boşa dönen bir çark, bir avare kasnak manzarası göstermektedir. Türkiyeye meselelelerine, davalarına ve dertlerin hiç bir fayda getirmesi ihtimâli bulunmayan iki suni mesele, Bekata-Azizoğlu çekişmesi ve Lokomotif Hikâyesi Parlâmentonun bütün vaktini almaktadır. Halbuki Mec lisin 25 Ekime kadar çıkarması fereken kanunlar komisyonlarda pineklemektedir, gerçekçi bir tek teklif bir tek milletvekili veya senatör tarafından ortaya atılmamak tadır. Bütün baslıkları bu boş çabaya ayrılmış gazeteler haklı feryatların içindedirler: Bu daha ne zamana kadar şurup, gidecektir?

Bu, daha ne zamana kadar sürüp gidecektir? T.B.M.M. 'nin değil, bütün devlet ve hükümetin işlerinin bir avare kasnak manzarası göstermesi daha ne zamana kadar sürüp gidecektir? Zira. şu veya bu kanunun çıkmamasından daha önemli olarak, bir dağınıklık toplum hayatım gittikçe kavramakta ve hükümetin verimliliği konusunda milletçe beslenen şüpheler mütemadiyen artmaktadır. Halbuki şu sırada muhtacı bulunduğumuz hükümet, tam bir hizmet hükümetidir. İki yıllık İnönü Hükümetlerinin bütün badirelerden çıkmış olması bu iki yıl içinde şöyle salim kafayla ve hislerden uzak düşünüldüğünde sahiden çok şeyin yapılmış olduğuna vatandaşın ve memleketin sağlam kuvvetlerinin inanması, bunu görmesi neticesidir. Halbuki bugün. Parlâmentonun kendisini, belki ihtiyarı dışında kaptırmış olduğu hava, hamamda su döğmek havası dalga dalga bütün diğer çevrelere de yayılmakta ve bir ümitsizlik, gene bir bedbinlik rüzgârını estirmektedir.

Bu, baza belirli hedef güden kimselerin belki arzusuna uygundur. Ama demokratik sistemi yaşatmak ve işletmek isteyenler, hangi sayasi veya siyaset dışı teşekkülden olurlarsa olsunlar rejim için asıl büyük tehlikenin bu olduğunu bilmekle mükelleftir. Demokrasi bir kelime, hatta bir boş çerçeve gibi. kaldığında kendisini savunabilecek kuvvetleri yanında bulmaz. Türk milleti şu anda, en ziyade hizmet bekliyor. Bu hizmetin yapılmadığı, yapılamadığı endişesi umumidir ve

HAFTANIN İÇİNDEN

40 YIL

Metin TOKER

Ben Cumhuriyetin ilk yaşını doldurmak üzere olduğu sırada doldum. Memleket ve millet hayatıyla ilgili ilk unutulmaz hatıram. 29 Ekim 1933 akşamına aittir. O gece, renkli suların pırıl pırıl aktığı, canlı ve neşeli bir halkın doldurduğu, yüzlerde azmin, kafan sevincinin dolaştığı etki Taksim meydanını hiç unutmayacağım.

Ben. bütün hayatımda bir tek eski harf okumadım. Devrimler benim etim. kanını oldu. Ben padişahlık müessesesine halifelik müessesesine, yobazlığa karşı temiz bir nefretle büyüdüm.. Ben etkiye dönüşe atla müsaade etmeyecek bir nesil olarak terbiye aldım, yetiştim. Beni hu köklerden koparıp çekmek kırk yıllık bir çınar ağacını sökmekten çok daha güçtür. Bugün Cumhuriyetle hemen hemen aynı yaşta bulunan milyonlarca insan aynı ruh halttı içindedir: Bu intanlar siyaset bayatında. fikir alanında idare mekanlara asında, eğitim kadrolarında ve nihayet Türk Silahlı Kuvvetlerinin bünyesi içinde kilit mevkilerini ellerinde bulundurmaktadırlar. Onları devirip yıkmadan Cumhuriyete ve onun getirdiği her hangi bir ilkeye ilişmek imkanı yoktur. Buna ise hiç bir güç yetmez.

Bu nesil 1945 yıllarında yirmi yaş civarındaydı. O yandan bu yana bizim sarsılmaz inançlarımız arasına bir ilke daha girdi: Demokrasi. Devrimler benim ve benim neslimin etidir, kanıdır. Bizim beynimiz, ruhumuz ise Cumhuriyetin vazgeçilmez tamamlayıcısı olan bu batılı hayat tarzıdır, demokratik sistemdir.

Şimdi Cumhuriyetimizin bu kırkıncı yılında o 1945 yıllarını hatırlıyorum. Babıalide çiçeği burnunda bir gazeteciydim. Teni cereyanlar yavaş yavaş benliğimizi sarıyor, tek partili utulun bugün yirmi yaşında olanlar tarafından bilinmeyen batkısına karşı ayaklanmalar başlıyordu. Ben. D.P. devrinin son yıllarında da toplum hayatında batkıyı görmüşümdür. Ama herkes inanmalıdır, tek partili usulün baskısı hiç bir baskıya benzemez. O öldürücü, kahredici, mücadele imkânı tanımayan bir baskıdır.

1945-50 arası mücadelesinin iki unsuru vardır. Bunlardan bir tanesi, politika kadroludur. Ama öteki bir kadro değil, bir rüzgar, bir ateş. bir aşk ve imandır. Memleketin sağlam kuvvetlerini kir baştan ötekine harekete geçiren bu rüzgâr, bu ateş bu aşk ve bu iman olmuştur. O günler, şu anda gözlerimin önünde o kadar iyi canlanıyor ki.. Bütün Bâbıâlinin genç nesli, bir yeni hayat tanının bayrağı altında savaşanlardan yanaydı, Üniversite o ruhun bir başka temsilcisiydi. Memleketin aydınları, düşünürleri davanın feragatli öncüleriydi. Karşılarında bulanan bir idare değil, bir semboldü. Tek partili hayattan çok partili hayata, bugün kırkıncı yaşını kutladığımla Cumhuriyet böyle geçti.

"1946 Ruhu" bir edebiyat değildir. "1946 Ruhu" bir gerçektir. Ben o ruhu, elleriyle tutmuş, ta içinde hissetmiş olan nesildenim. Onu gördüm, onu yaşadım. Sonradan bu ruhu D.P. ye maletmek isteyenler çıktı. "1946 Ruhu" D.P. ye ait değildir. Olsa olsa D.P. "1949 Ruhu" na aittir. Nitekim onun politika kadrosu bunu anlamayıp yıp da ondan ayrıldığında, "1946 Ruhu" onun karşısına dikildi. "1948 Ruhu", 27 Mayısın ruhudur. Onu yapan rüzgâr, ateş. aşk ve imandır. D.P. yi tasfiye) eden harekettir. Eğer biraz dikkat edilecek olursa 1946-50 mücadelesini yapan zümrelerin tamamını 1957-60 mücadelesinin içinde görmemek imkânı yoktur..

Şimdi, Cumhuriyetin kırkıncı yılında memleket daha ileriye gitmenin, daha mesut ve müreffeh olmanın, devrin cereyanlarına ve inançlarına kapılarını daha geniş açmanın iştiyakı içinde bulunuyor. İlk önce Cumhuriyetti. Sonra buna Demokrasi eklendi. Cumhuriyet ve Demokrasi. Bugün bir üçüncü unsur yavaş yavaş, ama sarsılmaz bir kuvvetle suyun yüzüne çıkıyor: Sosyal devlet anlayışı. Cumhuriyet, Demokrasi ve Sosyal devlet anlayışı. Bunların üçünü beraber yürüteceğiz. Bu ise, geriye bakmakla, tasfiyesi çoktan yapılmış bir zihniyetin temsilcilerinin kendi saltanat devirlerine hasret ifade eden iççekmelerine uyutarak başarılacak bir iş değildir. Macbeth'te Shakespeare bir kahramanının ağamdan "Yapılmış olan, bozulmaz" der. Doğrudur. Eski şahıslar yeni fikirlerin temsilcisi olarak gelirler. Eski teşekküller yeni cereyanların davacısı sıfatıyla ortaya çıkarlar. Ama rafa kaldırılmış fikirler, soluğunu tüketmiş cereyanlar topluma hakim olmazlar.

Önümde bir gazete duruyor. Falih Rıfkı Atay niçin demokrasi olmasın diye deliller getiriyor: "Nerede ekonomik teşkilatlanmaya ve kuvvetli bir idareye ihtiyaç varsa orada demokrasi sönüklüğe düşer. Demokrasi zengin, refahlı ve güvenlik içindeki milletlerin lüksüdür" demiş bir adam, bir meçhul şöhret. İlâve ediyor, genç gazetecilerin kendi teşkilâtlan lobide daha 1945'te tek partili devrin bir putu olarak yıktıkları adam: "Demokrasi demek kültür ve medeniyet değiştirme krizi içindeki bir memleket yönetimini okul (ören devrimci azınlığın elinden alıp hiç okul görmemiş, üstelik kara inançlar baskısı altında kıvranan gelenekçi ve görenekçi çoğunluğa teslim etmek değildir!"

Sanırsınız ki bu, 1945 Ulusunda çıkmış bir başyazıdan parçadır. Hayır. Bu, Cumhuriyetin 46 yaşma bastığı hafta içinde yazılmıştır. Dünün hasretlileri, bir de evvelki günün hasretlileri... Hayalperestler! Tapılmış olan bozulmayacaktır. İleriye gidon yolun geriye dönmekten geçtiği saçmasına ne dünün hasretlileri, ne evvelki gününkiler aklı başında bir kimseyi inandırmaya muvaffak otamadan kendi kendilerini hırs. kin içinde yeyip bitireceklerdir.

Bu kırkıncı yılın ufkunda parlayan, Sosyal devlet anlayışına sahip demokratik Türkiye Cumhuriyetidir. Atatürkün ebediyen payidar olmasını vasiyet ettiği Türkiye Cumhuriyeti işte bu Cumhuriyettir

belirtilerini küçümsemek başı kuma gömmek olur.

Bu hafta, 1961 Seçimlerinin ikinci yılı idrak olunmaktadır. İki yıl milletlerin hayatında hiç bir şey değildir, fakat dalgalı intikal devirlerinde uzun gelen bir süredir. Aklı başında insaf sahipleri bu iki yıl içinde inanılmaz mesafe aldığımızı ve devası bulunmaz hastalıkların yaralarının sarıldığını, tamamile ve bir daha açılmamacasına kapatıldığını kabul etmemezlik etmemektedirler.

Ancak, asıl olan Hizmet Devrinin açıldığını söylemek lüzumsuz bir iyimserliktir. Bugünden görünen şudur: 17 Kasımdaki mahalli seçimlerin vereceği netice ya bu Hizmet Devrini açacak ve 1965'teki umumi seçimlere, kadar bir sağlam iktidar, her çeşit "Ortak Şımarıklıkları" ndan uzak olarak bu hizmet idaresini vatandaşın ayağına götürecektir, yahut memleket siyasî çalkantılar ortasında çareyi derhal gidilecek bir umumi seçimde arayacaktır.

17 Kasım, milletin o açıdan da kanr vereceği gün olacaktır.

Politikacılar

Kıran kırana

Uzun boylu, ince yüzlü ve ince bıyıklı adam Meclis kürsüsüne çıktığında, salonun bütün sıralarında bu adamın aleyhinde bir hava esmekteydi. Nitelim adamın hali de bunu belli ediyordu. Sararmıştı ve şaşkın görünüyordu. Kendinden emin bir edası yoktu. Çok ağır ithamlar altında kaldığını söyledi, savunmasını hazırlamak için arkadaşlarından mehil talep etti. Meclis, Yusuf Azizoğluna bu mehili verdi. C.H.P. sıralarından "İstediğin kadar... İstediğin kadar.." sesleri yükseldi. Geçen haftanın sonlarındaki o gün milletvekilleri Meclisi terkederlerken çok ağızda, "Bekata, Azizoğlunun Pestilini çıkardı!" sözü dolaşıyordu. Gerçekten de, mükemmel bir kürsü adamı olduğunda herkesin ittifak ettiği eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata o kadar güzel, iyi hazırlanmış bir konuşma yaptı ki, önce gürültü eden muhalifleri bile en sonda hatibi derin bir sessizlik içinde dinlemekten kendilerini alamadılar. Bekata sonradan bu konuşmasının tam metnini gazetelere de gönderdi ve bazıları bunu tefrika ettiler.

Piyesin ikinci perdesi, Azizoğlunun istediği mehilin bittiği bu çarşamba günü, gene T.B.M.M. 'nde oynandı. Tartışmalara, bu konuda Meclis Soruşturması isteyen önergeler vesile teşkil etmektedir. Soruşturma isteyenterin arasında, Y.T.P. de vardır. Çarşamba günü, Bekatanın suçlamalarına karşı kendisini savunmak üzere kürsüye Yusuf Azizoğlu geldi.

Meclis, adamakıllı kalabalıktı. Horoz döğüşü seyretmek, bizim toplumumuzda hoşa giden bir eğlencedir. Ciddi bir çalışma yapılırken, kanunlar çıkarılırken Meclise fazla iltifat etmeyen bir kalabalık Bekata—Azizoğlu çekişmesini takip için sıraları doldurmuştu. Meraklı dinleyiciler ise alışılmamış bir şekilde dinleyici localarını, balkonları tıklım tıklım doldurmuşlardı.

Hıfzı Oğuz Bekata müzakereleri takip ediyor.
İddia...

Müdafaa

Azizoğlu işte bu hava içinde kürsüde arz-ı endam ettiğinde salonda ses seda yoktu Sağlık ve Sosyal Yardım Bakam lacivert bir elbise giymişti. Boynunda siyah bir kravat vardı. Ürkek, fakat zarif adımlarla kürsüye ilerledi ve kürsünün hemen yanındaki bir masa üzerinde bulunan bir bardaktan su içerek konuşmasına başladı.

Azizoğlu, konuşmasını bir kaç nokta üzerine bina etmişti. 60 daktilo sayfası tutan konuşmanın ilk kısmında bir giriş bulunmaktaydı. Fakat dikkatli gözler Azizoğlunun bu konuşmasını hazırlarken Bekatadan ilham aldığını farkettiler. Zira Azizoğlu tıpkı Bekata gibi başladı ve Bekata gibi bitirdi.

İkinci kısımda Erataman Olayı vardı. Sonra sıra ile Halis öztürk Olayı, Bayarın Tahliyesi Meselesi ve ondan sonra da Sosyal Yardım fonundan dağılan paralar ve nihayet Azizoğlunun Bekata tarafından üstü kapalı olarak ifade edilen tehlikeli olması muhtemel derneklere yardımı meselesi ile Sağlık Bakanlığının ilaç ithali politikası geliyordu.

Azizoğlu bütün konuşması boyunca bir müdafaa taktiğini zaman zaman Bekatanın şahsına hücumla karıştırdı ve bunun içindir ki bir takım rakamların tesiri, uyku hapından ileri gitmedi. Nitekim C.H.P. Senato Başkan vekili Sırrı Atalayın yanında oturmakta olan bir yaşlı senatör Basın Locasından belli olur şekilde bir temiz uyku çekti.

Doğru mu yanlış mı?

Azizoğlu ilk olarak Eratamanın kaçışıyla ilgili olayı ele aldı. Fakat bu talihsiz bir başlangıç oldu. Azizoğlu Bekatanın bir celse evvel söylediklerini tekrarlamaktan başka bir şey yapmadı. Evet, Erataman, tıpkı Bekatanın izah ettiği muamelelere tabi Olarak İstanbula, Haydarpaşa Nümune Hastahanesine nakledilmişti. Evet, orada kaçak olarak kendi kapısı önünde nöbet bekleyenleri ameliyat etmişti. Evet, Azizoğlu bizzat Eratamanı ziyaret etmiş ve "Geçmiş olsun" temennisinde bulunmuştu.

Azizoğlu bütün bu yaptıklarını bir masum maazeretin arkasına gizledi: "Hasta ve perişan, ümidi kalmamış bir insanı ziyaret etmenin ne mahzuru olabilirdi"! Ama - Azizoğlu bu arada Eratamanın idamdan "muhavvel", bir müebbet mahkûm olduğunu sözlerine ilâve etmedi.

Azizoğlunun müdafaa sadedinde ikinci olarak ele aldığı konu Halis Öztürk konum oldu. Azizoğlu bu meselede de Bekatanın naklettiklerinden fazla bir şey söylemedi ama, başka noktadan başka ifşaatta bulundu. Kabine toplantısında meselenin ele alındığından bahsetti ve müşkül durumda kalanın kendisi değil bizzat Bekata olduğunu ifade etti. Bekata bir evvelki celsede aksini söylemişti. Sonra Bekatanın izah etiği nakil muamelesini bir de kendi yönünden vesikalar okuyarak açıkladı. İzahattan gün ışığına çıkan şu oldu: Erataman özel bir ilgiye mazhar olmamıştır.

Bu sırada CHP. sıralarından gülüşmeler geliyordu.

Konuşma uzadıkça salondakilerin keyfi de kaçıyordu. Zira Azizoğlu hiç de iyi bir hatip değildi ve elindeki metni de pek iyi okuyamıyordu. Azizoğlu, Halis Öztürk meselesine de bu ilgisiz dinleme havası içinde geçti. Halis Öztürkün eşkiya ve vatan haini olmadığını imâ ederek şöyle dedi:

"— Halis Öztürk eşkiya, kaatil ve vatan haini idiyse 1950-1954-1657 seçimlerinde mebus olan bu şahsın mazbatasına itiraz etmemekle Bekatanın, C.H.P. nin o devre milletvekillerinden de davacı olması gerekmez mi?."

C.H.P. sıralarında aksi tesir yapan bu hitap, Grup Yöneticilerinin müdahalesiyle geçiştirildi. Azizoğlu bundan sonra Bekatanın iddia ettiği gibi Ağrı Valisini tazyik etmediğini ileri sürdü. Azizoğlunun gazetecilere dağıtılan konuşmasına göre, mesele Hükümet» geldiğinde İnönü de Azizoğluna hak vermiş ve bu yüzden Bekata fena halde bozularak, Azizoğlunun gönlünü almak istercesine "Sayın Azizoğlu beni yanlış anlıyorsunuz, ben kötü bir şey söylemedim," demiş ve sonra hademeyi çağırarak "Azizoğlunun bir aylık kahveleri benden. Azizoğlu kahveyi nasıl emredersin?" demişti. Bu kısmı Azizoğlu her nedense T.B.M.M. kürsüsünden okumadı. Azizoğlu, sonra Celâl Bayar olayına girdi ve kendisini müdafaa etti. Hapishaneyi dolaşırken Celâl Bayarın yattığı revire de uğradığını, Bayarın yanında iki hasta mahkûmun daha olduğunu itiraf etti. sonraki izahatında ise Bayarın sıhhatıyla yakınsa ilgilendiğini söyledi. Azizoğlu, Kayseri Devlet Hastahanesi Başhekimini telefonla aramış re "Bayatın sağlığının hakiki durumu nedir, vaziyeti tetkik edip bana bildirin" demişti.

İşte, Asıl Felâket!

Hikmet Binark

Biliyor musunuz ki Türkiyenin en ziyade heves edilen bir üniversitesine, İstanbul Teknik Üniversitesine bu yıl kâfi derecede öğrenci alınamamış ve kontenjan dolmamıştır? Bunun sebebi, yeter müracaatın yapılmış olmaması değildir. Adaylar gelmişlerdir. Ama liselerden öyle perişan bir bilgi yüküyle, daha doğrusu bilgisizlikle gelmişlerdir ki 4051 adaydan üçbini 10 üzerinden 1 numara dahi alamamıştır. Rektör Hikmet Binark bu acı. durumu bir basın toplantısında duyurmuştur. Ama gazetelerin hepsi bir başka telden çaldıkları için haber ne Bekata-Azizoğiu kapışması, ne de lokomotif düdüğü sesi kadar akis uyandırabilmiştâr. Halbuki Türkiyenin büyük meselesi budur ve bu, on yıl türk eğitim politikasında takip edilen "Bir mühür-bir müdür" demagojisinin acıklı, ama mukadder sonucudur.

. Bir memleketin okuma-yazma bileninin miktara at olur. Bunun çaresi vardır. Bir memlekette orta okul mezununun sayısı su, lise mezunununki şu, yüksek okul mezunununki şu olur. Bu da mesele değildir. Ama aydın yarı aydındır, liselerden bot kafayla adamlar salınmaktadır, kültür seviyesi son derece düşüktür ve diploma bir bilgiyi değil, bir bilgisizliği tescil etmektedir.. O, bir korkunç tehlikedir. Zira bütün tarih şahittir ki bir toplama yarı aydının yaptığı kötülüğü hiç bir kara cahil yapmamıştır. Kara cahili, nihayet akl-ı telimi kurtarabilir. Ama yan aydın en korkunç cereyanların en hevesli hizmetkârıdır ve bugün böyle bir kütle üzerinde kir kesif kampanyanın yapılmakta olduğunu görmemek imkânı yoktur.

Her ilde, hatta çok ilçede ora halkının ağısına bir parmak bal çalmak, partinin prestijini ve partilinin seçim şansını arttırmak için bir lise aç! Ne plan, ne program. Tabii, sonuç: Ne öğretmen, ne vasıta ve ne de bir nebze bilgi.. Ama istatistiklere çekilmiş bir çizgi, propaganda nutuklarındaki rakkamları kabartacak bor yeni bahane. Tıpla, bir memleketin ekonomisini berbat eden enflasyon gibi bir şey. Keselerde değil de kafalarda olduğu için onun çok daha korkuncu. Zira bu şekilde yetişen nesiller, yarın memleketin kaderine el koyacak olan ve bugün söz hakkı bulunan, istikbalimizin teminatı nesillerdir.

Ne yapacağız? Bir demagoji devrinin bu kiril mirasını nasıl tasfiye edeceğiz? Oturup, üzerinde topluca düşüneceğimiz konu budur.

Biz ise, Bekatanın Azizoğluna ne dediğini ve Azizoğlunun bu lafın altından nasıl kalkacağını düşünüyoruz, kafamız kızınca da "Yürümez bu rejim!" diye iki narayla görevimizi yaptığımıza inanıp Viski kadehleri ba----da aydınlar oligarşisinin hasretini terennüm ediyoruz.

"Bu gayret niye?"

Eertesi gün tekrar Başhekime temas edilerek Bayarın sıhhi burumunda hayatî tehlike olduğu öğrenilmişti. Azizoğlu bundan sonra şöyle dedi:

"- Aldığım bilgiler üzerine derhal sayın Başbakana gittim durumu aynen arz ettim, mesul adam olarak ne kanaatte isen onu yaparsın dedi".

Bundan sonra cereyan eden muamele malûm olduğu veçhile Azizoğlu tarafından da bir kere daha T.B.M.M. kürsüsünden izah edildi. Fakat izah tana Bekatanın suallerini ve ithamlarını cevaplandırmıyordu. Herkes o sırada hep ayni suali soruyordu: "Peki bu gayret niye?"

Azizoğlu konuşmasında Bekatayı zaman zaman art niyet taşımakla, başka arzular beslemekle suçladı.

Sağlık Bakanının bundan sonrası İzahatı kendi Bakanlığında yaptığı Sosyal Yardımla ilgili işlere inhisar etti. Azizoğlu Sosyal Yardım Fonunu kanun ve nizamlara göre kullandığını açıkladı ve buna dair rakamlar sıraladı.

50 sayfalık konuşma sona erdiğinde salonda bir "Ooh" çekildi. Azizoğlu Y. T. P. lilerin alkışları arasında yerine giderken Bekata söz istedi. Başkan Nurettin Ok evvelâ C.K.M.P. li Sadrettin Tosbiye, sonra da Bekataya »öz verdi.

Salon gene sessizleşti. Tırmıkçı kedilerden en mahiri son derece sakin ve Koltuğunun altı dosyalarla dolu olarak kürsüye çıktı. Doğrusu istenirse bir çere daha Bekata, iyi ve son derece başarılı bir hatip olduğunu kabul ettirâl. Konuşmasına Azizoğlu gibi mehil istemeden başlayacağını bildirerek başladı. Sonra Bekatanın nevi şahsına münhasır kürsü canbazlıkları boy gösterdi. Bekata evvelâ, Azizoğlunun, hiç değilse, ağzını düzelttiğini ve kendisinden bahsederken "Sayın" kelimesini kullanmağa başladığım söyledi ve ağayla birlikte yüreğini de düzeltmesini temenni etti. Bu sözler salonda eğlenceli bir hava yarattı. Bekata, ardından hücuma geçti, vesika üstüne vesika çıkarttı ve bir celse evvel olduğu gibi Azizoğlunun pestilini bir kere daha ortaya serdi. O kadar ki Y.T.P. Genel Başkanı Alican bile Y.T.P. sıralarındaki yerinden müdahale etmek İhtiyacını hissetti. Ö sırada Başbakan İnönü Bakanlar Kuruluna ait koltuklarda sakin sakin dinliyordu.. Bekata Azizoğlunun koltuğuna bağlı kalmasını tenkid ediyor ve kendisi gibi onun da istifasını istiyordu. Alican yerinden :

"— Biz koltuğa yapışık değiliz, ama şantajla Bakan harcanmaz" diye bağırdı. Başkan Ok, müdahele etti ve Başbakan Yardımcısını susturdu.

Bekata, iddialarının hiç bizinin, çürütülmek şöyle dursun, bilâkis Azizoğlunun itiraflarıyla daha da kuvvetlendiğini misâllerle izah ettikten sonra vesikalar çıkarmağa koyuldu. Bekata her olay için bir dosya tutmuştu ve bu penbe renkli dosyalarda Azizoğlunu sapsarı bir hale sokan bir takım Kağıtlar vardı. Bekata her zamanki gibi sakin ve kendinden emin konuşarak, Parlâmentoya tesir etti ama, bir hâdise olmasa daha çok tebrik edilecekti. Hâdise, Azizoğlunun Bekataya atfen naklettiği bir kaç husustur. Bekata, Neriman Ağaoğlunu ziyarete gitmiştir. Bekata Namık Gedikin eşi Melahat Gedike Meclis koridorlarında :

"- Melâhat hanım, şimdiye kadar size söylememiştim. Başınız sağ olsun. Şimdi rahmetli Namık Gedikin kıymetini daha iyi anlıyoruz. Pırlanta gibi adammış" demiştir. Bekata bunlara cevap verdi ama pek tatmin edici olmadı. İşte Bekatayı mücadelesinde zayıflatan da bu oldu. Bekatayı tutanlar bile "'İşte adam geveze olursa böyle olur" demekten kendilerini alamadılar. Yoksa kürsüye çıktığı andan itibaren galibiyeti kendi istikametine rahatlıkla çekmişti

Bekata bilhassa ilâç ithali konusunda ve Sosyal Yardımlar Meselesinde elle tutulur deliller verdikten sonra güzel bir finişe girdi ve alkışlar arasında kürsüden indi. Bundan sonra söz sırası Recai İskenderoğlununken — İskenderoğlu, Azizoğlunun en yakın adamıdır ve Azizoğlunu savunacaktı — Azizoğluna söz verildi. Azizoğlu kürsüye çıktı ama, imdada Meclisin sık, sık arıza yapan elektrik tesisatı yetişti. Işıklar birden söndü ve Başkan, bir müddet bekledikten sonra celseyi ertesi gün saat 10'a talik etti.

Perşembe günü yapılan T.B.M.M. toplantısında Azizoğlu—Bekata çekişmesi Başbakan Yardımcısı Alicanı kürsüye yürüyecek kadar sinirlendirdi. Mesele, müzakereyi bir baştan ötekine sabırla takip eden İnönünün konuşmasından sonra vuzuha kavuştu ve Soruşturma Önergeleri kabul edildi.

Ama bu ağız dalaşının ortaya koyduğu bir gerçek vardır: 27 Mayıs ve onun koruyucuları dimdik ayaktadırlar.

Azizoğlu konuşuyor
Müdafaa...

Kulağa Küpe..

Adam olacak çocuk...

Nasıl sevmezsiniz, şu güzel 27 Mayısı ? Nasıl bayılmazsınız, ona?

Yusuf Ziya Ortaçın mektupları çıkmıştı: Menderesten para lûtfu diliyordu. Ne diller döküyor, ne güzel cümleler sıralıyor, nasıl cilveler yapıyordu!

Yusuf Siya Ortaç şimdi yazılar yazıyor. Başlığı: İnayet ola!

Gözünü sevdiğim 27 Mayıs.. Kurban olayım ben sana..

Koalisyon

Körün değneği

YTP Genel Yönetim Kurulu üyesi Turhan Kapanlı bir arkadaşıyla dertleşirken şöyle dedi:

"— Bu koalisyonun devamı lâzım. Lâzım ama, buna da bir çare bulmak gerekli. Aksi halde. Mahalli Seçimler arefesinde bir hükümet, buhranı Genel Seçimleri icabettirir.."

Arkadaşı, Kapanlıyı başıyla tasdik etti. Bu sözler, Koalisyonun ikinci ortağı içinde bir grupun fikri sayılabilirdi. Gerçekten YTP içinde bir kısım politikacılar, Koalisyon partileri arasındaki sızıltıları bir yana bırakacak çareler aramaktaydılar. Genel Sekreter Kâmuran Evliyaoğlu, Kapanlı Orhan Apaydın, Ömer Faruk Sanaç gibi politikacıların fikri bu merkez-

deydi. Kendilerini Meclis ve Senato gruplarından destekliyenler mevcuttu'. Ancak gerek bu takım, gerekse YTP'nin ortak kanadı sadre şifa bir çare bulamıyorlardı. Gene aynı grupun fikri, Koalisyonun devamına geçici tedbirlerle imkân olmadığı merkezindeydi. Meseleleri derinden görüp halletmek gerekiyordu.

YTP, ortaklarından, CHP den şikâyetçiydi. Son günlerde grup toplantılarında devamlı surette bu konudan bahsediliyordu. Gerçi YTP öyle sık sık toplanmıyordu ama, fırsat buldukça da ortağını çekiştirmekten geri kalmıyordu. Koalisyonun ikinci ortağının Doğulu milletvekilleri şu sıralarda CHP ye ateş püskürüyorlardı. Azizoğlu meselesi bu milletvekillerini Alicanın etrafında halkalanmağa mecbur kılmıştı. Bu yüzden Alican, bu milletvekillerinin devamlı baskısına mâruz kaldı, Azizoğlunu elinden tuttu ve bırakmadı.

Son YTP grupuhda - Alican ve Azizoğlu gelmemişlerdi Alican evde 38 âteşle yatıyordu, Azizoğlu ise ertesi gün yapacağı konuşmayı hazırlamakla meşguldü- gene CHP nin üzerine yüründü.

Doğulu milletvekilleri, CHP nin büyük çapta bir taktiğe başvurduğunu ileri sürdüler. CHP şimdilik Koalisyona dokunmuyorsa, Mahalli Seçimlerin sonuçlarını bekliyordu . da, ondandı! Yoksa koskoca CHP Grupu Bekataya

Turhan Kapanlı
Bir o yandan bir bu yandan

bir işaret çakar, susmasını temin edebilirdi. Ama herşeye rağmen CHP, Koalisyonu bozma taraflısı da görünmüyordu.

Nitekim YTP Grupu dağılır dağılmaz, ilk işleri, CHP Grupunda neler olup bittiğini öğrenmek için harekete geçmek oldu. Aksine, o gün CHP Grupunda ahım şahım birşey olmamıştı. Genel Sekreter Kemal Satır,' Mahalli Seçimlerle ilgili bir konuşma yap-

Dostlar!

Aşağıda okuyacağınız yan, bu haftaki Tercüman gazetesinde yayınlanmıştır :

İsviçreden gelen bir dostum, anlattı.

Geçenlerde bir Pazar günü İsviçrenin bir şehrinde ve bu şehrin bir lokantasında garip bir karşılaşma olmuş. Çeşitli sebeplerle orada bulunan pek meşhur yedi kişi yemek yemek üzere aynı lokantada randevu vermişcesine buluşmuşlar,

Şöhretleri İsviçrede değil de memleketimizde şayi olan bu yedi kişi bu karşılaşma karşısında önce şaşırmışlar. Birbirlerine karşı nasıl davranacaklarını kestirememişler. Sonra da hemen bir masanın etrafına toplanıp yiyip içmişler.

Masanın şeref yerini en yaşlıları olan Profesör Ali Fuat Başgile vermek isterlerken, tekmil yemek paralarını cebinden vereceğini söyleyen Orhan Kabibay onun yerine geçmiş.

Tab'i masanın diğer beş misafirinin adlarım kolayca tahmin edebilirsiniz:

Orhan Erkanlı Zeki Erataman, Reşat Akşemsettinoğlu Muzaffer Kurbanoğlu ve Turgut Bayar.

mış ve çalışılmasından bahsetmişti. Üstelik, bu çalışmalar sırasında CHP 11 hatiplerin konuşmalarında dikkatli davranmalarını salık vermişti. Satır, Koalisyonla ilgili olarak şöyle dedi:

"— Arkadaşların, konuşmalarında Koalisyonu zedeliyecek ve sarsacak sözler sarfetmemesi gerekmektedir. Buna çok dikkat etmelidirler. Koalisyonun bütünlüğünü bozacak çatışmalar ciddi buhranlar doğurabilir."

YTP yöneticileri, Satırın bu söz-

Ekrem Alican
Hasta

ferinden memnun kaldılar. Ama içlerindeki kurt kımıldamakta devam etti.

Öküz ve buzağı

Nitekim, Satırın konuşmasına rağmen, daha evvel Grupta kararlaştırdıklarından vazgeçmediler. YTP, Meclis Soruşturması - Azizoğlu hakkında- fikrinde ısrar edecekti. Meclis Araştırması fikri sadece CHP'nin bir oyunuydu. CHP bunu bir taktik olarak yapıyordu. İşin püf noktası, Mahalli Seçimlere kadar YTP yi oyalamaktı!..

YTP ayrıca, Azizoğlunun istifasına taraftar değildi. Ancak bu fikir, çoğunluğu teşkil eden bir kısım milletvekilinin fikriydi. Bunlar, Azizoğlunun Bakanlıktan ayrılmasıyla Güney Doğu bölgesinde YTP nin çökeceğini gerekçe olarak ileri sürüyorlardı. Tartışmalar bu konu üzerinde cereyan etmekteydi.

Bazı YTP'li politikacılara gelince. onlar Kabinede büyük bir revizyona gidilmesine ve Mahalli Seçimlere bu revizyondan sonra kuvvetli bir hükümetle girilmesine taraftardılar. Bu, hem Koalisyonun idamesini Bağlıyacak, hem de seçimlere tesirli olacaktı. YTP, böyle bir değişmenin genel olmasını istemekteydi. Yani Koalisyonun bütün kanatları, bakanlarında bazı değişiklikler yapmalıydılar.

CHP. kuliste kulaktan kulağa tısıldanmakta olan bu teklif üzerinde fazlaca durmadı. Ama CHP içinde de

gönlünde aslan yatanlar yok değildi. Ancak. Koalisyonun birinci ortağının sözcüsü durumunda olan Ali İhsan Göğüş bu sual sorulduğunda, biraz da sinirli:

"— Olabilir ama, bizi ilgilendirmez. Kendi bakanlarını beğenmiyorlarsa, değiştirebilirler" dedi.

YTP li politikacıların bu fikri benimsiyenleri kulise devamda fayda tundular. Bu defa, "Mahalli Seçimlere sanki Hükümet yokmuş gibi gidilirse, ortaya çıkacak karışıklığın sonucu Genel Seçimlerdir" dediler.

Genel Seçim sözü. Koalisyonun iki kanadını da ürkütmektedir. CKMP en az iki yıl daha muhtemel gelişmeyükselen Başbakan Yardımcısı evinden dışarı çıkmadığından, ortaya attığı konu kendi etrafında değil de, ortalıkta tartışıldı. Alicanın bir İstanbul gündeliğine verdiği demeç, CHP içinde oldukça şiddetli patırdılara yol açmıştı. Alican, CHP yi. Koalisyonu sarsıcı hareketlerle itham ediyordu. Ayrıca YTP li politikacılar, CHP ye atfedilen taktik sonucu YTP nin tamamen ortadan kalkmasını intaç ettirecek hareketlere varılacağı kanısındaydılar.

Şayet CHP, Mahalli Seçimlerde aradığının ötesinde bir neticeyle karşılaşırsa, Genel Seçimlere rahatça gidecekti. CHP'nin isteği Genel Seçimprotokola kelimesi kelimesine itaat etmiş, ama karşılık görmemişti.

CHP içindeki hava bu yöne çevrilince. YTP yöneticileri bir başka koz kullandılar: Kuvvetli bir koalisyon iki büyük parti arasında kurulabilir. YTP de bu yükten kurtulurdu. Ancak bunun bu sıralarda yapılmasında mahzur var mıydı, yok muydu? Bu idarecilerin bileceği bir işti.

Haftanın ortasında bulutlar dağılmadı. Koalisyon yürüyordu. Yürüyordu ama, kör topal yürüyordu. Üstelik bu yürüme, taraflara çok şeye mal olmaktaydı. Her iki uçta da hakim fikir buydu. Bilinen, tebessümlerin al-

İnönü Hükümeti çalışıyor
Ama kör topal

terden hiç değilse varlığını koruyacağını sanmaktadır. Nitekim haftanın başında Başbakan Yardımcısı Hasan Dinçer Güney Doğu İllerinde yaptığı bir gezide bunu, açıkça olmasa bile, zımnen belirtti Dinçer konuşmasında, Koalisyonun işlediğini, devam edeceğini, bunun zaruri olduğunu. Kalkınma Planının bu konuyla yakından ilgili bulunduğunu belirtti. Mahalli Seçimlerdeki şansı yüzde oranıyla son derece az olan CKMP biraz daha derlenip toparlanabilmek için vâdeyi uzatmayı faydalı buluyordu.

Eyvah, gidiyor!..

Koalisyonun iç meselelerinde Alicanın hastalığı büyükçe bir kurtuluş paresi oldu. Haftanın başında ateşi lere kadar Koalisyonu devam ettirmekti!..

Taraflar birbirlerine şiddetle hücuma geçtiler. YTP çevrelerinde şiddetli bir CHP düşmanlığı başladı. CHP içinde ise, YTP yi AP den farksız görme gayreti arttı.

Nitekim salı günü. CHP Grupunda Alicanın meşhur demeci üzerinde duruldu. Milletvekilleri, bir Genel Başkanın böyle bir söz sarfetmesini affedemiyeceklerini belirttiler. Fedakârlık ya karşılıklı olurdu veya hiç olmazdı. CHP Grupunda hava birdenbire YTP nin bazı şeylere katlanması şeklinde değişiverdi. Şimdiye kadar CHP, Koalisyonun yaşaması için her fedakârlığı göze almıştı. Bakan değiştirmiş, tında, birbirini ısırmaya hazır keskin dişlerin mevcudiyetiydi.

Seçimler

Arpa ambarında tavuklar

Eger bu seçimlerde Allah herkesin gönlüne göre verirse her ilde, en aşağı iki. hattâ üç. yahut beş Belediye Başkanı ve Meclisi bulunacaktır. Bu haftanın başında pazartesi günü. AP Genel Merkezinde yapılan bir toplantıda mahalli seçimlerde takip edilecek politika tesbit edilmek için uğraşıldı. Toplantı hararetle başladı, sonra da iş, başkentteki seçim üzerine döküldü. Toplantıda Ankaranın AP Belediye Başkan adayı müstafi Erzu-

Hadiselere Bakış

Fesadın Hezimeti

Lokomotif Hikâyesi, çıkarılmasındaki asıl maksadı gerçekleştiremeksizin, kesin olarak iflas etmiş bulunuyor. Kökü sadece ticari olan ve beğenilmeyecek bir "Büyük Kumpanya Rekabeti Anlayışı'nın neticesi bulunan kesif kampanya, etrafı toza dumana boğduktan sonra ilk noktasına gelmiştir: Türkiye Demiryolları üç lokomotif arasından bir tanesini tercih etmiştir, bu tercihin bütün mucip sebepleri, hattâ tercihi yapan yetkili komisyondaki bir muhalif üyenin aksi istikametteki mütaleası lokomotiflerin parasını verecek olan A.I.D.'ye bildirilmiştir, A.I.D tercih sebeplerinin kusurlu bulunmadığına karar verdiği takdirde satış mukavelesi ihaleyi kazanan firmayla imzalanacaktır.

Herkes ve bilhassa Özel Sektörün başlıca temsilcisi durumunda bulunanlar bilmektedirler, yahut bilmek durumundadırlar ki bu usulpek tabii, makul ve makbul usuldür. Bir ihaleye her yerde bir çok firma girer. Ama neticede, daima, bunlardan bir tanesi kazanır. Eğer her ihalede, kaybeden her firma bir tozkoparan fırtına koparırsa, hele bu gayretlerin üstünde bir de siyasi karışıklığa sebebiyet verirse bundan sağlam rejim bir belirli nisbette zarar görür belki. Ama asıl zararı özel Sektörün ta kendisinin göreceği hususunda hiç kimsede bir şüphe bulunmamalıdır. Hele Özel Sektörün, en hafif tâbirle kritik durumda olduğu memleketlerde»

Şimdi, fırtınanın sona ermiş bulunduğu bir sırada, serinkanlılıkla hadiselerin cereyan tarzını izleyelim. Bu, bütün meseleyi gözler önüne sermeye yetecektir.

İhale Mayıs ayında yapılıyor. Mayıs ayında GM'in temsilcisinin İnönü ailesiyle alâkası, bugün neyse gene oydu. Mayıs ayında GM'in -ye GE'nin- ilânları AKİS'te yer almıştı. Ama hiç bir feryat yoktu. Teklifler, sonradan GE'den yana vaziyet aldıkları öğrenilen tâli komisyonlarda incelenip mütalealar hazırlanıyor. Gene bir feryat yoktur. Halbuki o sırada da GM'in temsilcisinin İnönü ailesiyle alâkası bugünkü derecededir, AKİS'te çeşitli firmaların ilânları yapılmaktadır.

Teklifler, tâli komisyonların mütaleasıyla birlikte çok daha tecrübeli ve yetkili demiryolculardan müteşekkil esas yetkili, komisyon olan Satınalma Komisyonunun önüne çıkarılıyor. İşin başında gene bir feryat yoktur. Fakat ne zaman ki bu komisyonun tâli komisyonun hesaplarını, mütaleasını aynen ve tetkiksiz kabul etmeyeceği öğreniliyor, ne zaman ki bu komisyon, kanunların kendisine emrettiği şekilde bütün lokomotifler hakkında hesaplar yapmaya, bunları kullananlardan raporlar istemeye, tartışmalara girişmeye başlıyor, o saman kıyamet kopuyor: Efendim, GM'in temsilcisi İnönünün akrabasıdır, Ömer İnönünün ortağıdır, bakınız AKİS Mecmuasına ilânlar veriyor, bu firma tercih ediliyor.. Haydi, bir kaç gazete yazmaya başlıyor, ağızdan ağıza laflar yayılıyor, toslar havaya kaldırılıyor. "Yolsuzluk var! Yolsuzluk var!"

Bu arada en hayati nokta, ihalenin bu safhasında, yani henüz hiç bir karar verilmeden, neticenin ne alacağını hiç kimse bilmeden GE'nin temsilcisinin "Bizim firma güme gitmesin!'» diye Ulaştırma Bakanına gitmesidir.

Sonradan öğreniliyor ki bu Özel Sektör Temsilcisinin, ihalelerin belirli safhalarında Bakanlara gitmek âdeti vardır. Bayındırlık Bakam bu zatin bir kamyon ihalesi dolayısıyla kendisine de geldiğini ve kendisinden ihalenin şartlarını, kendi kamyonlarının kazanmasına imkân verecek tarzda değiştirmesini istediğini açıklamıştır. Ulaştırma Bakanı "Bir şikâyetiniz varsa, bildirin" diyor. Temsilcinin bildirdiği şudur: "Bizim inallar daha iyidir, onları alınız!" Bakan gülüyor ve bunu komisyona veriyor.

Ya, ne yapacaktı? Şartlan mı, komisyonu mu değiştirecekti, yahut, "Oo, madem ki bu zat böyle söylüyor, onun mallarım alalım da, komisyonu o kazansın" mı diyecekti?

Tetkikler devam ediyor, Satınalma Komisyonu GM lehinde karara varıyor. Oooo! Aman yarabbi, dünya yerinden oynuyor.

Peki, bu komisyon ne yapmış? Dünyadaki lokomotiflerinin sayısı 25 binin üstünde olan GM lokomotifini, dünyadaki lokomotiflerinin- sayısı 1500 ün altında olan GE lokomotifine tercih etmiş. Ama bu tercih Komisyonun hakkı değil midir? GE'nin Amerikadaki Başkanına ve Türkiyedeki temsilcisine göre değildir.

Bu safhadaki hayati nokta, GE'nin amerikalı Başkanının Başbakana gönderdiği cüretkâr mektuptur. Mektup, GE'nin buradaki temsilcisinin Ulaştırma Bakanına gönderdiği mektubun tam eşidir: "Bizim mallar daha iyidir, onları alınız!" Mektup, Türkiyede meselenin Meclise getirilişinden öncedir. Evet, önce.. Sonra, mesele Meclise geliyor.

İş, içine İnönüler sokulduğundan dolayı alevlenmiştir. Ama alevlenmeseydi Meclise gelmezdi. Her yolsuzluk ihbarı nereye yapılıyorsa oraya yapılırdı, bunlar nesil muamele görürse o muameleyi görürdü. O muameleyi gördü mü, A.I.D. kendi kararım durdurmazdı. Bütün bu kampanya esnasında, siyasi hedefin dışında bir tek hedef güdülmüştür: Türkiye A.I.D.'ye giden raporu geri alacak, iptal edecek! Tabii, yerine GE lehinde bir. rapor giderse daha iyi. Ama gitmese, hatta kredi yansa da zarar yoktur. Ortada, bunun çok üstünde bir menfaat vardır.

Meclis, işte bu oyuna gelmemiştir. Meclis, işte bu gayeyi anlamıştır. Meclis, bir firma lehinde bir ihaleye hukuken olmasa bile fiilen müdahaleyi reddetmiştir.

Hangi lokomotif iyidir? Ne bilsin, Meclis? Tercih sebepleri haklı mıdır, haksız mı? Ne bilsin, Meclis? Meclis sunu bildiğini göstermiştir: Özel Sektör içindeki menfaat mücadelelerinin üstünde kalacaklar.

Şimdi 'bütün firmalar eşit durumda, bütün teknik malûmatı vermiş olarak A.I.D. nin karşısındadırlar. Tercih teknik bakımdan kusurlu değilse tasdik edilecektir, kusurluysa, saten A.I.D. tarafından reddedilecektir.

Neticeyi göreceğiz.

lum milletvekili Cevat Önder de olunuyordu. Önder Başkentte seçimi rahatlıkla kazanacağından emindi. Bunu şöylece ifade etti:

"- Altındağ Cebeci ve Yenimahallede kahir ekseriyet sağlarız.. Bu Çankayadaki farkı kapatır ve geçer."

Belediye Başkan adayının Çankayadan ümidi kestiğini belirten sözleri AP ileri gelenlerini bir hayli üzdü. Halbuki bir çokları, mesela Saadettin Bilgiç, Önder kadar dahi meseleyi pembe görmüyordu ve Önderin seçim konusunda geleceğinden şüphe ediyordu.

AP mahalli seçimlere bu defa başka bir türlü hazırlanmayı..... nedense benimsedi. Mahalli seçimlerde fazla gürültü çıkarmayı arzu etmiyorlardı. Öyle cafcaflı büyük mitingler yapmanın taraftarı değillerdi. Bunun birinci derecede sebebi mali durumdu. AP nin seçimlere ayrılan fazlaca bir tahsisatı yoktur. Sessiz hareket etme prensibini son altı aydır benimsiyen AP yöneticileri, bu seçimlere son derece - eğer fikirlerini değiştirmezlerse - sesiz sedasız katılmak amacındadırlar. Hatta AP li politikacıların ağzına son günlerde bir slogan oturmuştur:

"— Ne kadar bağırırdan bağır, halk gene bildiğini okuyor!.."

AP Propaganda Başkanlığı bu yönden harekete geçti. Ban "tip" konuşmalar hazırladı. Bu konuşmalar Mahalli Seçimlerde AP adaylarına dağıtılacak ve bu çerçeve içinde konuşmaları tembihlenecekti. AP li yöneticiler fazla patırdı çıkarmanın mahzurlarını biliyorlardı!

Şayet ileride de, şimdi düşünüldüğü gibi düşünülürse, AP Propaganda Başkanlığının hazırlığıyla seçim kampanyası genişletilecektir. Mitinglerden ziyade kapalı salon toplantılarıyla AP işi idare edecek ve el altından kulisini yapacaktır. AP Mahalli Seçimlerde bir büyük vebalin altına girmek istememekte ve Yassıada edebiyatına son vermeği düşünmektedir. Bu yüzdendir ki büyük şehirlerdeki Belediye Başkanı adaylarına dahi, bazı konulara temas etmemeleri tembihlenmiştir. Bunun bir başka sebebi, İl Merkezlerinde AP nin edebiyatım yaptığı konuların fazlaca tutmayacağı fikridir. Fikir Genel Başkan Yardımcısı Saadettin Bilgiçten çıkmaktadır ve Bilgiç, Genel Başkanına -bütün meselelerde olduğu gibi- bunu empoze etmektedir.

AP yöneticileri Türkiyenin Belediye Başkanlığı açısından bir çok yerinde endişeye düşmüşlerdir. Mesela en fazla güvendikleri Ege Bölgesinde

Kemal Satır
Uyan Sanam uyan!..

bazı illerin kazalarından şimdiden ümidi kesmişlerdir. Başkentten ve İstanbuldan oldukça ümitsizdirler. İzmirdeki oy farkı - Genel Seçimlerde - AP nin yüzünü güldürmektedir. Zira, İzmir İl Merkezi olarak da AP lehinde oy kullanmıştır.

AP nin il merkezleri olarak ümitli olduğu yerler arasında Mersin, Adana. Antalya ve diğer Güney Bölgesi tehirleri olarak mevcuttur. AP liler Doğu Bölgesinden ümitlerini tamamen kesmişlerdir. Karadenizde iki ile büyük itimatları vardır. Zonguldak ve Samsun, AP kalesi olarak görülmekedir. Trakya için AP li yöneticilerin lâfı "bilmem ki" olmaktadır. Trakyada AP li politikacılar CHP nin ezici bir galibiyetinden emin görünmektedirler.

Bursa. Balıkesir, Sakarya ve İzmitte AP nin birçok ilçede şansı adeta yok gibidir. İl Merkezlerine gelince, buralarda CHP ile çekişeceklerini söylemektedirler. AP liler Ege Bölgesindeki Aydın ve İzmir haricinde bütün illerde CHP ile eşit şanslara malik olduklarını belirtmekte, ancak buralarda da bazı ilçe merkezlerinde kazanamıyacaklarını söylemektedirler.

Bu hesaba göre, AP nin mahalli seçimlerde toplam oyların % 80 ini alacağı masalının gerçekle ilgisi olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Ortadan gidenler

AP de bu hazırlıkların ilerlediği günlerde CHP. Genel Sekreteri Kemal Satır bir AKİS mensubuna şunları söyledi.

"— Mahalli seçimlerde C.H.P. nın Belediye Başkanlarının en az % 50 sini kazanacağını ümit etmekteyim. Bunun sebepleri malumdur. CHP. tarafından aday olarak gösterilenler, bulunduğu ilin büyük ismi, tanınmış ve sevilen adamı, üstelik kalite bakımından diğer parti adamlarının üstünde. kişilerdir. Bunun dışında Belediye Meclislerinde toplam üyelerin % 45 ini alacağımızı ümit ediyorum. Ama il Genel Meclisi üyeliklerinde size söyliyebileceğim şu olacaktır: C.H.P 1961 Genel Seçimlerine nazaran bu defa daha çok oy alacaktır.

Tabii bu sözlerde, meşrebi, itibariyle biraz fazla iyimser Satırın kendi kendini aldatma gayretinin payı az değildir.

CHP deki hazırlık AP ninkine benzememektedir. İktidarın en büyük ortağı mahalli seçimlere önem vermektedir. Bu bakımdan adaylarını tesbit ederken titiz davranmıştır.

CHP yöneticileri Karadeniz, illerinin Belediye Başkanlıkları için büyük çapta iyimserdirler. Trabzon, ve Orduda Belediye Başkanlıklarını kazanacaklarını söylemektedirler. Zonguldakta ümitsizdirler. Samsun için tereddüd içindedirler. Giresuna gelince, henüz bir şey söyliyememektedirler. CHP Doğuda, Belediye Başkanlıkları için bir iki ilin haricinde silme kazanacağı hayalindedir. Üstelik, burada çekime Koalisyonun iki ortağı arasında cereyan edecektir. Zira AP Doğu bölgesinden ümidi şimdiden kesmiştir.

CHP Kars, Muş, Ağrı, 'Bitlisi Van illerinde ümidin ötesinde bir kesinlikle seçimi alacağını sanmaktadır.

Güney Doğu Bölgesinde bazı illerde CHP nin işi zor, bazılarında ise oldukça kolaydır. Urfa. Gaziantep ve Mardinde seçimi kolay alacağını, sanmaktadır. Sadece Maraşta, CHP. nedense ümitsizdir.

Diyarbakır. Hakkâri ve Elazığda seçim çekişmeli geçecektir. Ancak bu illerde CHP ile YTP çekişecektir. AP' nin şansı azdır.

Bilhassa Elazığda son gelişmeler CHP ve YTP lehine puan kazanmaya, sebep teşkil etti. El azığın ileri gele» politik acılan AP den ayrılıp bağımsız kaldılar. AP böylece şansını yitirdi. Şimdi bağımsız kalan Elazığlı politikacıların tutumu seçimin sonucunu tayin edecek durumdadır.

Erzurum konusunda YTP-CHP ve

AP iddialıdır. YTP Erzurumda Belediye Başkanlığını kazanamasa bile Belediye Meclisine geniş çapta adam sokacağı fikrindedir. AP. son gelişmelerden ötürü ümidini arttırmıştır. SHP, ikisinin çekişmesinden ileriye fırlayabilme fikrindedir.

Doğunun Tunceli, Bingöl ve Gümüşhanesinden CHP tereddüt geçirmekte, daha doğrusu bir bakıma ümidini kesmiş bulunmaktadır. Bu illerde YTP ve AP iddia salebidirler.

Buna karlılık Erzincan. CHP nin fantasında keklik sayılmaktadır. Güney Doğu illerinden Diyarbakrın durumu da. Oldukça enteresandır. YTP re CHP eşit iddialarla seçimi kazanacaklarını söylemektedirler.

Orta Anadolu illerinde CHP nin şansı diğer siyasi partilere nazaran CHP lilere üstün görünmektedir. Mamafih, bunu yalnız CHP yöneticileri değil, diğer partililer de ifadeden çekinmemektedirler. Konya. Sivas, Nevşehir ve hatta Kırşehirde Belediye Başkanlarının kazanılacağı fikri, CHP idarecilerinde yer etmiştir. Kırşehir ve Nevşehirde MP de iddialı geçinmektedir. Sivasa gelince, YTP li Öçten kimsenin mahalli seçimleri elinden alemıyacağını bu hafta içinde bir AKİS mensubuna rahatlıkla söylemiştir.

Karınca kararınca...

Mahalli Seçimlerde fazlaca ümidi olmamakla beraber 1961 yılına nazaran daha fazla oy alacağım belirten YTP nin tutumu ve düşüncesi bambaşkadır. Belediye Başkanlıktan konuşunda son derece az ümidi olan bu parti daha ziyade yeteri kadar kendisini temsil edecek İl Genel Meclisi üyesiyle Belediye Meclisi üyesi çıkarmak konusunda çalışmaktadır. Gerçekten YTP yöneticilerinin fikri oldukça realisttir. Bu iki mecliste çoğunluğu sağlıyacaklarını sandıklan iller arasında Sivas, Erzurum, Siirt, Diyarbakır, Muş Gümüşhane, Elazığ, Bolu vs izmit vardır. Buralarda kesif faaliyette bulunan YTP nin amacı Belediye Başkanlarını almaktan çok Meclislere - üye sokabilmektir.

YTP bu defa İstanbulda oldukça büyücek bir oy alacağını sanmakta ama işten anlayan partililer Belediye Başkanı adayı Burhan Apaydının seçilmesi işin bu oyun kâfi gelmiyeceğini belirtmektedirler. Ancak bu çekişmeden CHP nin adayı Haşim İşcanın büyük fayda sağlıyacağını söylemektedirler. Apaydının bası çevrelerde oy- i lan rahatlıkla böleceği. YTP deki en yakın arkadaşları tarafından ifade edilmektedir.

CKMP ve MP, Mahalli seçimler için neredeyse hazırlık yapmamaktadırlar. CKMP nin Çankırının dışında şansı yok gibidir. CKMP li politikacılar partilerinin kuvvetli olduğunu sandıklan illerde bir iki şehir ve belediye meclisi üyeliklerine şimdilen razıdırlar.

MP ye gelince Kırşehir ve Nevşehir üzerindeki efsanesini devam ettirmek için çaba sarfetmektedir.

Hukuk

Sezarın hakkı

Uzun boylu, topluca, 57 yılın vermiş olduğu yorgunluğa rağmen illâ dinç görünüşlü kadın, acı bir gülümseyişle kelimelerin üzerine basarak:

"— İşe tekrar başlamam için acaba bir de hakimlik staj vesikası ister misiniz, diye sordum. Aldığım cevap uzun bir sükût ve oyalayıcı birkaç kelimeden ibaret kaldı" dedi.

Olay, haftanın başlarında Salı günü Ankarada Tandoğan Meydanında, ince bir zevkle döşendiği derhal belli olan bir apartıman dairesinde geçti Uzun boylu, dinç görünüşlü kadın. DP iktidarının hışmına uğrayarak, meşhur "Görülen Lüzum" gerekçesiyle emekliye sevkedilen, Türkiyenin ilk

S. Kurutluoğlu

Nedir bu, çamurlu eller!

M. Erdemir

Koca Mecliste bir adam, bir koca milletvekili. M.P. nin Kırşehirden seçtirdiği Memduh Erdemir kürsaye çıkıyor ve bir başka milletvekilini, Bakanlık makamı işgal etmiş bir diğer Kırşehirliyi Lokomotif Hikâyesinde karşı tezi tuttuğu için fütursus, suçluyor:

"— Sen, ihaleye katılan iki firmadan birinin, GM temsilcisinin adamısın, ondan onbinlerce lira para aldın, şimdi borada da onun avukatlığını yapıyorsun!"

Sahir Kurutluoğlu -sağlanan odor - kürsüye geliyor ve diyor ki :

"- Eğer sende kırk paralık şeref ve haysiyet varsa, seni bu söylediğini ispata davet ediyorum. İspat edemessen namussuzun namussuzusun!"

Memduh Erdemir soğukkanlı, kürsüye geliyor ve şöyle ispat ediyor :

"— Gazete böyle yazdı, sen de taktip etmedin!"
Yarabbi, aklımız sana emanet!

kadın Yargıtay üyesi Melahat Ruacandı.

Ruacan bundan bir yıl kadar önce Danıştaya müracaat ederek kararın bozulmasını talep etmiş ve bu isteği müspet karşılanmıştı. Ancak, yeni Anayasaya göre hakimlerin özlük işlerine bakmakla görevli Yüksek Hakimler Kurulu, Ruacanın eski işine iadesi için gerekli kararı bir türlü vermiyor ve bu konuda tereddüt göstererek olmadık engeller çıkarıyor, işi formaliteye boğuyordu.

Meselenin aslı 1956 yılına kadar uzanmaktadır. Bu tarihte devrin Adalet Bakam Hüseyin Avni Göktürk Yargıtay kararlarındaki bazı imzaların DP nin menfaatlerini haleldar edecek mahiyette olduğunu farkederek hem diğer üyelere gözdağı vermek, hem de bu sivri imzaları tasfiye etmek gayesiyle 8434 sayılı kanunun değişen 39. maddesinin "b" fıkrasına göre 6 Üyeyi "görülen lüzum üzerine" gerekçesiyle emekliye sevketmiş ve karar bütün Adalet camiasında büyük bir hayretle karşılanmıştı. Zira daha iki yıl önce, Ruacanın Yargıtay üyeliğine getirildiğini bildiren bir haberinde Zafer-gazetesi,' "Bir-kadın hâkimimizin Temyiz hakimliğine tayin edilişi de Demokrat Parti iktidarının kadın haklarına vermiş okluğu ehemmiyetin bir delili olarak telâkki' edilmektedir" diyerek, karan âdete alkışlıyordu.

Ancak, Ruacanın tebessümle hatırlayacağı hatıralar bundan ibaret değildir. Meselâ, emekliliğe sevk kararında imzası bulunan Adalet Bakanı Profesör Hüseyin Avni Göktürkün Ankara Hukuk Fakültesinde hoca bulunduğu sırada neşrettiği ve sitayişkâr sözler yakarak Ruacana ithaf ettiği bir kitap da bunlardan biridir.

Yargıtay üyesi seçildiğinin ilk günlerinde haftalarca bütün dünya basınında kendisinden bahsettiren ve dünyanın en çok okunan gazetelerinden biri olan New-York Times gazetesinde "ilk kadın yargıtay üyesi" diye bahsedilen Ruacan, zülfiyâre dokunan birkaç yazısı yüzünden bir anda gözden düşmüş ye herhangi bir gerekçe göstermeğe lüzum hissedilmek - sizin, meslek hayatının en verimli olması gereken çağlarında - Ruacan o tarihte henüz 48 yaşındaydı: bir kenara itilmişti.

1956 yi takip, eden yıllar, Melahat Ruacan için bir intizar devresi oldu. Meslek hayatına eşi Asım Ruacan ile birlikte avukat olarak devam etti. Nihayet 27 Mayıs Devrimini müteakip, seçimlerden sonra kurulan Anayasa Mahkemesinin 5434 sayılı kanunun 39. maddesinin "b" fıkrasını Anayasaya aykırı bularak iptal etmesi üzerine, kendi durumunda olan diğer mağdurlarla birlikte, 7 Mart 1963 tarihinde Danıştaya müracaat etti ve emeklilik kararının kaldırılmasını, tekrar eski görevine verilmesini istedi. Ortada emsal teşkil eden başka olayların bulunması sebebiyle, Danıştayda mesele uzun uzadıya incelenmeden emeklilik kararının haksız olduğu kabul edildi ve eski görevine dönmesinde bir mâni bulunmadığı Ruacana bildirildi. Böylece Ruacan, yedi yıldır ayrı bulunduğu mesleğine tekrar dönebilecekti. Ancak kararın, Yüksek Hakimler Kurulunca tasdiki gerekiyordu. Melahat Ruacan birkaç gün içinde müracaat etti ve yıllardır özlemini çektiği görevine dönüş kararını sabırsızlıkla beklemeye koyuldu.

Yargıtay Binası

"Bezme geç gelir ekabir…"

Melahat Ruacan
Kâbeyi taşladı

"Ne bir ses, ne bir nefes"

Fakat günler geçtiği halde, Yüksek Hakimler Kurulundan müspet veya menfi bir haber çıkmayınca, Ruacan. ikinci haftanın sonlarında, hiç değilse birşeyler öğrenebilmek umuduyla, Kurulun Sakarya caddesindeki muhteşem binasına uğradı. Ama Ümitle beklediği müspet cevabı almak, muamelenin seyrine dair olsun bir şey öğrenebilmek mümkün olmadı. Su hususta kendisine Terilen cevap, meselenin diğer altı Yargıtay üyesiyle birlikte ele alınacağından ibaret oldu. Ruacan bu sözlere hiç bir mâna veremedi. Zira diğer altı üyenin durumlarıyla kendi durumu arasında en küçük bir benzerlik dahi müşahede etmek imkânsızdı. Aralarındaki İlk değişiklik, emeklilik kararını bozmuş olan mercilerin farklı oluşundan doğmaktaydı. Ruacanın itiraz dilekçesi Danıştayda, diğer altı üyenin dilekçeleri ise BMM Dilekçe Komisyonunda ele alınmış ve böylece iki ayrı merci tarafından karara bağlanılmıştı. Bu sebeple, Yüksek Hakimler Kurulu, çözülmesi hayli çetin bir problemle karşı karşıya kalmıştı. Acaba BMM Dilekçe Komisyonunun kararları da Danıştay kararları gibi Yüksek Hakimler Kurulunu bağlayıcı nitelikte miydi? Yoksa bu tip itirazların yegane hal mercii Danıştay mıydı?

Mesele bir süre üyeleri meşgul etmiş ve neticede her iki merciin de kararlarının muteber olduğu kanısına, ve rılarak Ruacanın itirazının diğer üyelerle birlikte incelenmesine karar verilmişti. Ancak Ruacanın durumunu» arzettiği hususiyet bundan ibaret değildi. Arada bir de zaman farkı vardı. Melâhat Ruacan Demokrat Parti iktidarı sırasında Hüseyin Avni Göktürkün hışmına uğramıştı. Oysa diğer altı üye çok daha sonra. 27 Mayıs Devrimini müteakip emekliye zevkedilmişlerdi. Bu sebeple de aralarında herhangi bir benzerlik bulmak imkânsızdı.

Bütün bunlara rağmen Ruacan hiç bir itirazda bulunmaksızın, cevabı, son

Bir Cevabın Hikâyesi

Bandan bir süre önce bu mecmuadan bir gazeteye, bu gazete başka tirit cevap hakkı tanımak ve mesleğin icaplarını yerine getirmek âdetinde bulunmadığı için kanım yoluyla bir teksip göndermek mecburiyeti hani oldu. cevap metni, çıkmış elan ilk yazıya göre başlıklarıyla birlikte, kelimeleri sayılarak puntolandı. Ankaradaki Sulh Hakimliğine gönderildi. Sulh Hakimi bunun yayınlanmasını uygun buldu ve İstanbuldaki gazeteye gönderdi.

Gazete buna, bir İstanbul Asliye Mahkemesi nezdinde itiraz etmiştir. Hakkıdır. Hakim Kirası tetkik etmiş re metnin bir kısmının yayınlanmasına lüzum olmadığı kanaatine varmıştır. Hakkıdır. Kanun gereğince durum bize bildirilmiştir. Hakim Sabri Özel - 8150 imzasıyla aldığıma yazıda cevabımızın yayınlanan ilk yan ile ilgili görülen kısımlarının "ayrıca yazılma ve mahkememizin mührü ile mühürlenerek" gazeteye gönderildiği bildirilmektedir.

Şimdi, bizim adımıza cevap diye, bu "ayrıca yanlan" ve gazeteye gönderilen metne balonu. Bu metni ne bir harfine, ne bir virgülüne dokunarak aynen yayınlıyoruz:

"Lokomotif ihalesiile M. Toker'in ilgisi Yok

Lokomotif ihalesi ile. alakalı muhabirin hemen basında Yeni Sabah, (İnönünün Damadı Metin Tekerin de elayla ilgisi bulunduğu İfade edilen hadise dün komisyon üyelerinin, yapmış oldukları bir basın toplantısı ançıklanmış ve olayda yollusuzluk bulunduğu ve bu bakımdan meclis tahkikatı açılmasına karar verildiği, basın mensuplarına bildirilmişti)

Demekte ve sanki Metin Teker hadise ile, ilgiliymiş zahabını vermek için gayret göstermekte idi, bu gayretle lira Metin Toker için gayret göstermektedir, bu bir boy gayrettir zira. Metin Tokerin olayla uzaktan yakın . dan bir ilgisi olduğu hususunda ne araştırma komisyonunun ne her hangi bir başka kimse, her hangi bir belirtiye, rastlanmıştır. Nitekim komisyon a yapılan basın toplantısındada ne Metin Toker ne Akis'in isimleri geçmiştir.

Eğer Yeni Sabah sanıyorsaki zira yazının biraz altında bulunduğ bunlar bahsedilmektedir. General Motorst akis'e ilan verdiği için DDY. bu İlanları okumuş ve hemen bu lokomotifleri seçmiştir.

Ancak gayret ziyadesiyle mübalalıdır, zira bu ilanlar bütün basında bu arada Yeni Sabah, da da çıkmıştır."

Bunu bir hakim yazmış, bir hakim imzalamıştır. Sabri Özel-8150 asgari Hukuk Fakültesi mezunudur. Lütfen söyleyiniz, bu nasıl türkçedir? Bu nasıl noktalamadır? Cümleler, hatta kelimeler arasında bu nasıl bir irtibat kurmadır? Olur mu, böyle set?

Ne diyelim, bilmiyoruz. Emin olunuz, diyeceğimizi şaşırdık.

derece serinkanlı, yılların verdiği tecrübenin ve olgunluğun da tesiriyle gülümseyerek karşıladı, yeniden beklemeğe koyuldu.' Yeniden günler, haftalar birbirini kovaladı ama, bir yılan hikâyesine dönen meseleye dair Yüksek Hakimler Kurulundan hiç bir ses çıkmadı. Melâhat Ruacan sabırsızlanıyor ve "belki çok meşgullerdir, yakında neticeyi öğrenirim" diyerek kendini teselli ediyordu. Nihayet bir dostunun itirazın hâlâ ele alınmamış olduğunu' fısıldaması üzerine bu sefer Kurul Başkanı Suphi Örse başvurarak meselenin aslını öğrenmeye karar verdi.

Örs, Ruacanı son derece - hattâ biraz da fazlasıyla- nâzik jestlerle karşıladı. Bu meselenin mutlaka müspet şekilde sonuçlanacağından emin olduğunu, bu hususta hiç merak etmemesini' söyledi. Ancak, Yüksek Hakimler Kurulunun Ruacandan bir isteği vardı. Gerekli formalitenin tamamlanabilmesi için bir takım vesikaların derhal temini gerekiyordu.

İstenilen vesikalar Ruacan için gerçekten son derece şaşırtıcı oldu. Meselâ Heyeti sıhhiye raporunun -bu raporu 11 doktor önünden geçtikten sonra elde edebilen Ruacan "gerçekten sıhhatli olduğumu öğrendiğim 'çın son derece memnunum" demektedir - bu işlerle ne ilgisi vardı? Üstelik, evinde kumar oynamadığını ve oynatmadığını ve diğer bazı halleri gösteren polis raporu eski Temyiz azasına biraz garip göründü. Ama Ruacan amacına erişmek için her türlü güçlüğü göze almıştı. Hattâ bu arada, hakkında tahkikat yapmak üzere evine gelen bir polis memurunun:

"— Her zaman siz bizim hakkımızda karar verecek değilsiniz ya... İşte, bazen biz de sizin hakkınızda karar

veririz" sözlerini dahi gülümseyerek karşıladı ve memura sadece:

"— Yaa, evlâdım,' zaman değişti, haklısın" diye cevap verdi.

Ruacanın Suphi örsle son teması bundan yirmi gün kadar önce oldu. İstenen, bütün vesikalar tamamlanmış ama, aradan günler geçmesine rağmen gene de müspet Veya menfi bir karara varılamamıştı; Son görüşmede Ruacanın, artık sabırsızlandığını ve bu işin bir an evvel neticelenmesi gerektiğini belirtmesi üzerine Örs, nihayet baklayı ağzından çıkararak :

"— Sabrediniz hanımefendi. Cumhuriyet Bayramından sonra görevinize başlıyacaksınız" dedi.

Şimdi, aradan geçen üçbucuk aylık intizar devresine rağmen Ruacan 28 Ekimi beklemekte ve :

"— Ne yapalım, bu. kadar bekledik. Sabrın sonu selâmet" demektedir.

Bu konuda Yüksek Hakimler Kurulu İkinci Başkanı Rahmi Ergil - DP devrinin ziyadesiyle meşhur Ankara Savcısı - ise müracaat sahiplerinin görev dışı kaldıkları müddet zarfında hakimliğin mânevi vasıflarını kaybetmiş olup olmadıklarının araştırıldığını ve gerekli formalitesin tamamlanmasının bir gün meselesi olduğunu ifade etmektedir.

Ancak böyle meselelerde daima gözönünde bulundurulması gereken husus, Anayasanın "Yasama ve Yürütme organları ile idare mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiç bir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" diyen 132. maddesinin son fıkrasıdır ve bir formalitenin tamamlanması için üçbuçuk ay biraz fazla görünmektedir.

B A S I N

Gazeteler

Tamirat

Son günlerde. İstanbulun vapurlarında yolculuk edenler âşinâ başlıklı bir gazetenin tekrar ellerde daha fazla miktarda görülmeye başlandığını far--etmektedirler. Bu. ayağı bir sektikten sonra yeniden doğrulmuş ve kayıplarını yavaş yavaş almaya başlamış olan Cumhuriyettir. Bundan altı ay kadar önce başaşağı istikamet almış bulunan, bunun neticesi iç kadrolarınla bazı acılı değişikliklere başvurulan. virajındaki düşüş endişe uyandıran yılların -Ciddi Gazetesi" bugün düzlüğe çıkmış vaziyettedir. Bu, bir yandan politikasındaki en zararlı sivrilikleri törpülemesi, ama aynı zamanda sadece isimle gazete satılmayacağının Cumhuriyeti yönetenler tarafından anlaşıması neticesi olmuştur.

Gazetenin Ankara Mümessili Ecevit Güresin kriz günlerinde İstanbula alınıp ta Yunus Nadi ailesini temsilen idarenin başında bulunan Doğan Nadi tarafından Umum! Neşriyat Müdürlüğüne getirildiğinde iki noktaya mim soydu. Bunların birincisi, türk toplumunun temel direklerinden biri haline gelmiş olan Cumhuriyetin bu fonksiyonunun icabı tutumu takınması lüzumudur. Cumhuriyet, herkesin fikir söylediği ve bir takım kimselerin fikir söylemek etiketi altında değişik temayüllerin sesini duyurduğu arena değildir. Cumhuriyet, istikamet gösteren. olup bitenleri tarafsız, küçük his ve hesapların dışında kalarak tahlile, tetkike tabi tutan bir seviyeli organ olarak kıymetlidir. Bu seviye ise bir fikir dağınıklığının değil, derli toplu bir hâl almanın neticesi olacaktır.

Bu ilk düşüncenin -neticesi olarak Ecvet Güresin, Doğan Nadinin tam mutabakatıyla bir takım kalemlere sızmış oldukları muteber Cumhuriyetin sütunlarını kapadı. Bu, o sütunlarda, bir takım karanlık kuzey rüzgârlarının anafor yapması tehlikesini süratle önledi. O tarihlerden bu yana ciddi Cumhuriyette "Komünist diye Komünist Parti mensubuna derler. Türkiyede Komünist Parti yoktur. O halde, komünistlerle mücadeleye niçin lüzum olsun?" tarzındaki fikir incilerine rastlanmaz oldu. Güresin, bir çeşit "Düşük kalitede Çetin Altancılık" yapan İlhan Selçuğun da kulağını hafifçe çekti. Eğer Cumhuriyette yazmakta devam etmek istiyorsa, inandığı görüşü gene söyleyecekti ama gazetenin umumi hattının dışına çıkmayacaktı ve ana prensiplerle, ihtilâf haline gelmeyecekti. Her halde bu umumî hat ve ana prensip. Küba buhranı esnasında Rusya Türkiyedeki füze üslerinin "bir karşılık"— evet. "bir karşılık" ve önemli nokta budur — olarak sökülmesini ister, Kennedy ise bunu gözünü kırpmadan reddederken Cumhuriyetin bir sütununda; ortaya çıkıp "Bu füze üsleri sahiden dünya barışını tehdit etmektedir, Amerika niçin çılgınlık edip rusların teklifini kabul etmiyor!" tarzında çanak tutmak değildir.

Ecvet Güresinin kesin ihtarı tesirini gösterdi. Şimdi Pencere sütununda monuya yüklenilerek hınç çıkarılmakta, ama kuzey rüzgârları estirilememektedir. Gazetenin buna diyecek pir şeyi yoktur.

Teknikte yenilikler

Ecevet Güresin, Doğan Nadinin desteğiyle gazetenin politikasını, son krizden önce olduğu gibi bir ilerici, ama anarşist ve yıkıcı, tahrip edici değil. yapıcı bir ilerici politika haline getirdikten sonra gazetenin donmuş hale gelen tekniğine el âttı. Bir defa, Büyük Gazete olmanın iki vasfı ortağa çıkmıştı: Mutlaka sekiz sayfa olmak ye mutlaka bir. baskıyı Ankarada, yapmak'! Bu noktalarda gazetenin yeni idarecileri daha fazla mukavemette karşılaştılar. Zira bu, bir masraf, bir yeni yük demekti. Halbuki gazete başaşağı- gidiyordu. Ama idareciler an tatmaya muvaffak oldular ki başaşağı gitmeyi durdurmanın çaresi budur ve Cumhuriyet donmuş tertibiyle altı sayfa olarak çıkmakta devam ettiği takdirde belini doğrultamayacaktır. Nihayet her iki tedbirin uygulanması için muvafakat çıktı.

Bu sırada Hürriyet, Ankaradaki Ulus tesislerinden ayrılmış ve tirajında korkunç bir sukut kaydetmiş Yeni Sabahın satmak zorunda kaldığı bir rotatif parçasını alarak Ankarada kurmuş, oraya geçmişti. Ondan boşalan yeri Cumhuriyet aldı ve Ankarada basılan Cumhuriyet, Hürriyetin tevziatıyla birlikte Başkentin doğusunda kalan bölgelere erken gitmeye başladı. Başkent halkı da bu ciddi gazetesini sabahın ilk saatlerinde bulmak fırsatını elde etti.

Bugün, gazete satışlarının büyük kriteri olan İstanbul vapurlarında- gittikçe daha fazla elde görülen Cumhuriyet her gün sekiz sayfadır. Bu, gazeteye her, ay büyükçe bir yük tahmil etmektedir ama tirajla birlikte ilânın da artması hesaba katılmaktadır. Sekiz sayfa gazeteye daha fazla şey koymak imkânını vermiştir ve magazin kısmını seviyeli bir tarzda yükseltmiştir. Kaybedilen mesafenin yavaş yavaş, ama sağlam şekilde alınması okuyucunun budala olmadığım ve iyi gazeteden anladığını göstermektedir. Cumhuriyet eski tirajının da üstüne çıkıp dört sıfırlı rakkamlardan beş sıfırlı rakkamlara geçerse, yani yüzbini bulursa hiç şaşmamak lâzımdır.

Yeni Cumhuriyetin bir eksiği kalmıştır: Ona mutlaka renk katacak olan Nadir Nadinin kalemi.

Ama. bu şimdi, gazeteciliğin dışında bir aile ve bir his meselesi halindedir ki o, başkalarının karışması gerekmeyen bir hususi konudur.

Her halde, Cumhuriyet kurtulmuştur.

Ecvet Güresin çalışıyor

Yeni "Cumhuriyet" e doğru

İŞ ALEMİ

Ortak Pazar

Sular durulunca..

Ortak Pazar Andlaşması ilk önce büyük, bir heyecanla karşılandı. Sanayiciler, "Bu bir acı ilâçtır. Ama içmemiz şarttır" gibi mühim lâflar ettiler. İthalâtçılar ve ihracatçılar ise "Eh, artık bol miktarda mal alıp satmamız kayda kuyda tâbi olmadan imkân dahiline girecek" diye neredeysemi takıp oynayacaklardı.

Fakat sonradan anlaşıldı ki, durum, ne çok fazla bayram edecek, ne de muazzam bir üzüntüye sebep olacak kadar önemli değilmiş. Bu yüzden şimdiki halde sadece bası ihraç maddelerimize gümrük indirimi tatbikinden ileri geçmeyen Ortak Pazar Andlaşması ile pek kimse ilgilenmez oldu.

Hâlbuki, Ortak Pazara girişimizi bu kadar hafife almamak lâzım geleceği meydandadır.

'Ortak Pazarla tam dört yıldır, yani 1959. Eylülünden buyana, 9 defa müzakereye girişilmiş, fakat bu görüşmeler neticesiz kalmıştır. Son olarak heyetler mutabık kalarak 25 Haziranda andlaşmayı parafe etmişler, 12 Eylülde yapılan bir merasimle de andlaşma- Ankarada -imza edilmiştir.

Ortak Pazarla yaptığımız andlaşma, andlaşmaya katılan memleketlerin parlamentolarınca tasdik edildikten bir veya iki ay içinde yürürlüğe girecektir.

Ortak Pazarla aktetdiğimiz andlaşma üç bölümden ibarettir:

1 — Hazırlık dönemi,
2 — Geçiş dönemi,
3 — Son dönem.

Hazırlık dönemi genel olarak beş yıl süreli olacaktır. Dördüncü yıl sonunda da geçiş dönemine geçilip geçilmiyeceği ortaklısı konseyince incelenecektir. Eğer henüz intikal devresinin yeterli olduğu kanaatine varılmazsa, üç yıllık bir süre daha verilecektir. Protokol hazırlanması ve diğer bir takım formaliteler yüzünden hazırlık dönemin onbir yıl uzaması kaabildir.

Hükümler

Hazırlık devresinde Ortak Pazar Devletleri 24.01 pozisyonlu mamul olmayan tülün ve döküntüsü için 12500 ton, 08.84 pozisyonlu yalnız kuru üzüm için 30 bin ton miktarında bir kontenjan açacaklar ve ayni ürünler ithalâtına uygulanan eşit bir gümrük vergisi uygulayacaklardır. 08.03 pozisyonlu kum incir için 13 bin tonluk bir kontenjan açılacak, uygulanan esas vergiden topluluk üyesi devletlerin kendi aralarında yaptıkları indirimlerin yarısının düşülmesiyle elde edilene eşit bir gümrük vergisi uygulanacaktır. 08.05 pozisyonlu fındık için de 17 bin tonluk bir kontenjan açılacak ve yüzde 2,5 advalorem vergi uygulanacaktır. Andlaşma yürürlüğe girince de fındık için Ortak Pazar gümrük tarifesi tam uygulanacaktır. İkinci yıldan sonra ortaklık konseyi kontenjanları artırılabilecektir.

Hazırlık döneminden sonra - geçiş dönemine geçilecektir. Bu dönemin süresi de müstesna haller dışında 12 yılı geçemiyecektir.

Geçiş döneminin uygulanmaya konmasıyla . başlamak üzere, Ortak Pazar statüsünün bazı maddelerinde de mutabakata varılmıştır.

Bu arada esas andlaşmada yazılı olan tâbiyet dolayısıyla farklı muamele yapılmayacağı hususundaki hükme bizim de uyacağımız belirtilmektedir.

Öte yandan, gümrük birliği, mal alış - verişlerinin tümünü kavramaktadır. Gümrük birliği ihracatta gümrük vergileri ve miktar tahditleri koymak suretiyle, millî istihsalin korunmasını yasak etmektedir.

Tarım konusunda, - ortaklık rejimi topluluğun ortak tarım politikasını göz önünde bulunduran usûllerle zirat maddeler alış-verişini de kapsamaktadır.

Ortak Pazar andlaşması, işçilerinde Pazar memleketleri içinde serbestçe hareketlerine imkân vermektedir. Bizim de bu konuda en geç intikal devresi sonunda işçilere camia dahilinde hareket serbestisini sağlayacağımız, istihdam ücret ve diğer iş saatleri bakımından tâbiyete göre farklı muamele yapılmasını önleyeceğimiz hususunda mutabakata varılmıştır. ..

Öte yandan bir Üye devlet tafrasının diğer bir üye devlet ülkesinde yerleşmesine konulan tahditler de yavaş yavaş kaldırılacaktır.

Ortak Pazar andlaşmasındaki ulaştırma ile ilgili hükümler memleketimizin coğrafi şartları göz önünde bulundurularak uygulanacaktır.

Geçiş dönemi

Ortak Pazar andlaşmasındaki rekabet vergileme ve mevzuatın birbirine yaklaştırılması konusundaki hükümlere memleketimiz de uyacaktır.

Andlaşmaya dahil olan devletler, ekonomilerine fiyat seviyesi istikran içinde devamlı ve muvazeneli bir gelişme sağlarken, genel ödeme bilânçosuna muvazene sağlamak ve parasını olan güveni devam ettirmek mecburiyetindedirler. Bu sebeple bir de bu hedeflere ulaşmak için andlaşmada kojonktür ve malî politika ile para po-

Plân da neymiş?

Fasih İNAL

20/21 Mayıs olaylarından iki saat önceydi. İstanbul Radyosunda Abdi İpek-' çinin tertiplediği açık oturumda Plânlama müsteşarı Ziya Müezzinoğlu. Basın-Yayın ve Turizm Bakanlığı müşaviri Altemur Kılıç re Doçent Nermin Abadan "Türkiyede Televizyon kurulsun mu, kurulmasın mı?" konutunu tartışıyorlardı.

Pek tartışıyorlardı da denemez ya,.. Zira, Altemur Kılıç ile Nermin Abadan televizyonun faydalarından, Türkiyenin ancak televizyonla kalkınacağından falan adı ediyorlar, Müezzinoğlu ise bir takım rakamları konuşturarak, ekonomik ve malî durumumuz göz önüne alındığı takdirde, bugün için televizyon konusunda bir yatırıma gidilemiyeceğini, esasen Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen Birinci 5 Yıllık Plânda da televizyona yer verilmediğini, bu sebeple, yapacak bir şey olmadığım söylüyordu.

Bütün açık oturum müddetince tartışma bu hava içinde devam etti ve en sonunda da Altemur Kılıç gayet hakimâne, biraz da müstehzi bir eda ile "Ama, her şeye rağmen Türkiyede televizyon kurulacaktır" dedi. Bu büyük lafa karşılık Müezzinoğlu da,' "O sizin şahsi kanaatiniz'' cevabını verdi.

Plân kanununda da televizyona yer verilmediğine göre. "her şeye rağmen televizyon kurulacaktır" lâfını, ne yalan söyleyelim, biz de bir şahsi kanaat olarak karşılamıştık. Ama şimdi, itiraf etmek zorundayız ki, Müezzinoğlu da yanılıyorumş, biz de..

Baksanıza, Avrupada turistik incelemelerde bulunan Turizm ve Tanıtma Bakanı Ardıçoğlu, Bonn'dayken memleketimizde televizyon sanayiinin kurulacağı hakkında kat'i beyanatta bulunmuş!..

Şimdi bir mesele çıkıyor ortaya.,. Bir tarafta Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiş ve kanun haline gelmiş beş yıllık plân var, öte yanda da bu plânı tatbik etmekle vazifeli olan Bakanlar Kurulunun üyesi bir Bakan...

Ne Plânda televizyona ait bir kelime, ne de Bakanlar Kurulunun böyle bir niyeti olduğuna dair ortalıkta bir emare var... Peki ama, sayın Ardıçoğlu ne demeye televizyon kurulacağı hakkında Bonn'da beyanat verdi der» siniz?

Canım, bunda anlaşılmayacak bir şey yok ki... İnsan Bonn'a gider de Basın müşavirimiz Altemur Kılıçla görüşürse, televizyon kurulacağından şüphe etmesi ve bu hususta bir beyanat vermemesi imkânı olabilir mi?

litikası uygulamayı teahhüt etmiş bulunmaktayız.

Ortak Pazar andlaşmasındaki, mal hizmet ve sermaye alış - verişleriyle ilgili ödeme ve transferlerin alacaklının veya faydalananların ikamet ettiği memleket parasıyla yapılması gerekmektedir.

Buna karşılık andlaşmaya katılan devletler, türk ekonomisinin kalkınmasına faydalı olabilecek sermayelerin Türkiyede yatırımını sağlayacak imkanları araştıracaklardır.

Taraflar, üçüncü memleketler karşısındaki ticaret politikalarının koordinasyonunu ve bu alandaki karşılıklı menfaatlerinin korunması maksadıyla bir danışma usûlünü sağlama konusunda andlaşmaya varmışlardır.

Bu suretle geçen dönemi ikmal edildikten sonra son döneme gelinecek, bu dönemde de Ortak Pazara tamamiyle intibak etmemle kaabil olabilecektir.

Ortak Pazarla Türkiyenin tam adapte olacağı son dönemin en as 17, en çok ise 29 yılda kaabil olabileceği anlaşılmaktadır. Yani 1980 veya 1986 yıllarında... Bu müddet de Türkiyenin kendini toparlayabilmesi için az bir zaman olmasa gerektir.-

DÜNYADA OLUP BİTENLER

ingiltere

Asillerin dönüşü

Geride bıraktığımız haftayı İngilterenin kaderi bakımından değerlendiren bir politika yorumcusu, Macmillanın işbaşından çekilmesiyle bağlayıp Lord Home'un Başbakanlığa getirilmesiyle sonuçlanan olaylar zincirini "asillerin dönüşü" olarak nitelendiriyor. Gerçekten, ingilterede son hafta içinde olup bitenlere ne kadar aranırsa aransın bunda iyi bir ad bulmak mümkün değildir.

Bilindiği gibi Profumo olayından sonra işbaşında kalması iyice güçleşen Macmillan bir prostat ameliyatını bahane ederek Başbakanlıktan ayrılmaya karar verdiği zaman ortada, en kuvvetli aday olarak üç kişinin Butler Hailsham ve Maudling'in adı dolaşıyor. Lord Home ancak Onlardan sonra geliyordu. Butler Uzun yıllar süreri parlamento ve hükümet tecrübesi sırasında, ileri görüşlü, liderlik niteliği olanı yırtıcı bir politikacı olarak belirmişti ve Muhafazakâr partinin solkanadı. Başbakanlığın onun hakkı olduğunu düşünüyordu. Buna karşılık sağ kanadın en sevgili adayı da İsim Bakanı Lord Hailsham'dı. Bilhassa nükleer denemeleri durduran anlaşmanın imzasına varan Moskova görüşmeleri arasında iyi bir müzakereci olarak beliren Lord Hailsham aslında sağ kanadın görüşlerinden hayli uzak olmakla beraber, yaşlı muhafazakârlar Bakanın ismi başındaki Lord ünvanına pek önem verir görünüyorlardı. Nihayet Maudling de. maliye ve iktisat alanlarında pişmiş bir politikacı olarak, iş çevrelerinin desteğine güveniyordu Ancak Muhafazakâr Parti mensuplarının bu üç ilimden biri üzerinde anlaşmaya varması mümkün- olamayınca arabuluculuk görevi Macmillan'a kalmış, o da iktidarı eski çalışma ve sır arkadaşı Lord Home'a teslim etmiştir.

Çorap söküğü

Asil bir aileden gelen ve bir türlü halka inmeyi becerememiş olan Lord Home'un başkanlığı, oniki yıllık iktidarı boyunca zaten yıpranmış olan Muhafazakâr Partiyi seçimlere sekiz ay gibi az bir zaman kaldığı şu günlerde gerçekten güç bir duruma sokmuş bulunmaktadır. İşçi Partisinin başında bulunan genç ve kuvvetli ekibin karşısında asalet unvanlarına sarılan Lord Home ve arkadaşlarının fazla bir başarı kazanması beklenemez. Nitekim Muhafazakâr Partinin ileri kademelerinde değişiklik yapılıp daha genç ve ilerici bir ekibin işbaşına getirilmesini savunan bazı Muhafazakârlar, parti bütünlüğü endişelini bir tarafa bırakıp, açıktan açığa Lord Home'un tayinine karşı cephe almışlardır. Bunların başında, bir ara başbakanlık için

adı geçen Iain Macleod geliyor. Muhafazakâr Partinin ikinci başkanı ve Avam Kamarasında Muhafazakâr Parti grup lideri olan Iain Macleod kendine yapılan bütün ısrarlara rağmen. Lord Home kabinesinde görev almaya yanaşmamıştır. Ayni şekilde Macmillan'ın ünlü Sağlık Bakanı Enock Powell de kabineye girmekten kaçınmıştır Buna. karşılık Butler yeni kabinede Dışişleri Bakanlığını. Lord Hailsham da gene İlim Bakanlığı görevini yüklenmiştir.

Birbiri peşinden patlak veren rezaletlerle başlayıp Lord Home'un işbaşına getirilmesi üzerine Muhafazakâr Partide suyun yüzüne vuran huzursuzluk, önümüzdeki günlerde hiç şüphesiz yeni gelişmelere yol açacaktır. Parti içinde bir zihniyet değişikliği yapılmadan, Lord Home ne kadar başarılı bir başbakan olarak belirirse belirsin, Muhafazakâr Partinin oniki yılın yorgunluğundan sıyrılıp yeni bir zindeliğe kavuşması mümkün değildir. Son yapılan kamuoyu yoklamaları, partinin halk arasındaki eski itibarını iyice yitirdiğini, önümüzdeki seçimlerde iktidarın İşçi Partisine devrolunacağını açıkça gösteriyor. Geçen hafta da söylediğimiz gibi. öyle anlaşıhyor ki, Lord Home, tarihe iktidarı Harold Wilaon'a devreden adam olarak geçecektir.

Kuzey Afrika

Geçimsiz kardeşler

Bir zamanlar fransız sömürgeciliğine karşı kader birliği yapan iki Kuzey Afrika ülkesi, Fasla Cezayir arasında iki haftadır, zaman zaman kanlı çarpışmalara kadar giden soğuk havalar esmektedir... İki ülke arasındaki sınırın kuzey kesimlerindeki bir bölgenin kimin olduğu konusunda çıkan anlaşmazlığın yarattığı bu hava, şu satırların yazıldığı sırada, kolay kolay dağılacağa benzememektedir.

Fas—Cezayir sınırının kuzeyine düşen ihtilaflı bölge, fransızlar Kuzey Afrikaya gelmeden önce Fas sultanlarının otoritesini tanıyordu. Fransa Kuzey Afrikada hegemonya kurunca, bu bölgeyi önce Faştan. 1946 yılından sonra da Cezayirden idare etmiştir. Büyük Sahranın bir parçası sayılan bu topraklar bundan daha birkaç yıl öncesine kadar bir kum ve taş yığını olarak kabul edildikleri için kimsenin fazla ilgisini çekmiyordu, Takat son yıllarda burada demir ve petrol yataklarının varlığı anlaşılınca birden bire kıymetlenmiştir. Fransa Fas ve Cezayirden çekilirken iki ülke a-

tasında kesin bir sınır çizmediğinden» bugün her iki ülke de bu bölge üzerinde hak sahibi olduğunu ileri sürmekte, bu hakkı karşısındakine tanıtmak için de silâha sarılacak kadar ileri gitmektedir.

Madalyonun gerçek yüzü

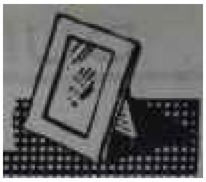
Eğer iki devlet arasında bir sınır anlaşmazlığının ötesine taşan daha köklü bazı görüş ve davranış ayrılıkları olmasaydı, bu anlaşmazlığın silâhlı bir çatışmaya kadar gitmeden çözülmesi daha kolay olurda Fakat Pasla Cezayir arasında, ilk bakışta göze çarpan çok önemli ayrılıklar vardır. Bunların en başında geleni, iki ülkenin devlet düzeni arasındaki ayrılıktır. Bilindiği gibi Fasta krallık, Cezayirde de kuvvetli ek adam yönetimine dayanan bir cumhuriyet düzeni vardır. Fas Kralı II. Hasan hemen burnunun dibinde kurulan bu cumhuriyet idaresine karşı fazla sempati beslememektedir. Nitekim Cezayirin bağımsızlık kazanmasından sonra Fastaki demokratik idareyi kayıtlamaya başlamış, muhalefet partilerinin çalışmalarım önemli şekilde sınırlamıştır. Diğer yandan Bin Bellanın da krallık düzenine karşı fazla sevgi duymadığı bilinmektedir. Mısır lideri Nasır gibi o da arap dünyasındaki son krallıklara karşı açıktan açıla cephe almış bulunmaktadır.

Geçen haftalar içlinde Kabiliye bölgesinde Bin Bellaya karşı başlayan isyan hareketinin, II. Hasana, Cezayire karşı açıkça hücuma geçmek cesaretini verdiği anlaşılıyor. Berberi ayaklanmasının Bin Bellayı herşeyden çok meşgul edeceğini sanan Fas yöneticileri; ihtilaflı bölgeye askerlerini sokmuşlar ve buraları işgal etmeye başlamışlardır. Fakat duruma hakim olan Bin Bella şimdi karşı harekete geçmiştir ve bunun üzerine başlayan çatışmanın nereye kadar gideceği şimdilik belli değildir.

Kime karşı tarafsızlık?

Bu olayın ortaya koyduğu en dikkate değer gerçeklerden biri, bağımsızlığa yeni kavuşan devletlerin tarafsızlık anlayışındaki farklılaşmalardır. İki büyük blok arasındaki çatışmada tarafsız kalmaya son derece dikkat gösteren ve tarafsızlığı dış politikalarının temeltaşı ilân eden devletler, iş kendilerini ilgilendiren bir meseleye gelip dayanınca, koydukları ilkelerle taban tabana zıt davranışlarda bulunabiliyorlar. Bu konuda da, Afrikada ki krallıklar Fasın yanında yer alırken, Nasır da Cezayire silâh ve asker yardımı yapacak kadar ileri gitmiştir. Ayni şekilde, Habeş Kralı meselenin barışçı yollardan çözülmesi için elinden geleni yaparken Gana ve Gine gibi ilerici devletlerin, Cezayir çağırmadıkça, işe karışmaktan kaçındıkları görülüyor.

BİR ADAM TANITIYORUZ

LORD HOME

Başbakan Macmillan 1960 Temmuzunda kabinesinde bir değişiklik yapıp Dışişleri bakanlığına o zamana kadar ikinci plâna itilmiş bir politikacı olarak tanınan Lord Home'u getirince, bütün İngilterede bir şaşkınlık uyanmıştı. Bir kere, Muhafazakâr Parti içinde parlak bir geleceği olan o kadar genç varken, yaşı altmışa yaklaşmış, artık politika hayatını kapamak üzere olan bir asilzadeyi Dışişleri gibi eh önemli bakanlıklardan birine getirmenin ne gereği vardı? Sonra, Lord Home, yedi göbekten asil bir aileden geldiği için Avam Kamarasının değil, Lordlar Kamarasının üyesiydi. İngiliz geleneği gereğince Avam Kamarasına karşı sorumlu olan hükümetin Dışişleri Bakanlığı nasıl olur da Lordlar Kamarasından birine verilebilirdi? Nihayet Lord Home, kendi partisi içinde, artık tarihe karışmak üzere olduğu sanılan sağ kanadı temsil ediyordu. Bütün dünyanın ileriye yöneldiği bir devirde, İngilterenin dış işleri nasıl eski düzeni bağlı bir adamın eline teslim edilirdi?

İngiliz kamu oyu daha bu sorulara kesin bir cevap bulamadan, Macmillan Lord Home'a ikinci bir güven gösterisi daha yapmış ve geride bıraktığımız hafta içinde, İngiliz Başbakanlığını kendi eliyle bu orta boylu, geçirdiği bir belkemiği rahatsızlığından dolayı öne doğru eğik gibi duran aristokrat politikacıya sunmuştur. Bundan sonra yapılacak ilk seçimlere kadar İngilterenin kaderini yönetecek yeni Başbakan Lord Home, 1903 yılında doğduğuna göre, altmış yaşındadır ve İskoçyanın en eski ve asıl ailelerinden birinin en son varisidir. Eğitimini bütün İngiliz asilleri gibi önce Eaton Kolejinde, sonra Oxford'da yapmış, genç yaşında politikaya 'itilmiştir. Asalet ünvanım onüçüncü Home kontu olan babasının ölümü üzerine 1951 yılında kazanmıştır. Fakat şimdi İngiltere Başbakanı olabilmek için en kısa Almanda bu ünvandan vazgeçmek ve yapılacak ilk ara seçimine katılarak Avam Kamarasında bir sandalya sahibi olmak zorundadır. Avam Kamarası Lord Home için yeni bir deneme olmayacaktır, çünki babası ölüp asalet ünvanını kazanıncaya kadar Lord Home, çeşitli seçimlere basit bir halk temsilcisi olarak katılmış, İngiliz hükümetlerinde çeşitli görevler almıştır.,

Lord Home'un muhafazakâr hükümetlerdi ilk görev alması Chamberlain devrine kadar geri gidiyor. Chamberlain o zamanların genç politikacısına hükümet ile parlâmento arasındaki münasebetleri yürütmek görevini vermiş, yaptığı milletlerarası temaslarda Lord Home'u yanından ayırmamıştır. Bu temasların en önemlisi Münih Konferansıdır ve Lord Home, Hitlere Çekoslovakyayı peşkeş çeken: bu konferansa katıldığı için bugün bile pekçoklarının yıldırımlarını çekmektedir.

Lord Home, Chamberlain yerini Churchill'e bırakınca hükümetten ayrılmış ve İkinci Dünya Savaşının patlak vermesi üzerine orduya yazılmıştır. Fakat kısa bir süre sonra belkemiği veremine yakalandığı için ordudan ayrılmak ve iki yıl alçı içinde yatmak zorunda kalmıştır. Bu hastalığın izleri, bugün bile Lord Home'un yürüyüp duruşunda kendini belli etmektedir.

Lord Home'un yeniden hükümete dönüşü son Churchill kabinesiledir. Daha sonra Eden Kabinesinde Commonwealth bakanlığı yapmış, 1960 Temmuzunda da, Selwyn Lloyd'un yerine, Macmillan kabinesinin Dışişleri Bakanlığına getirilmiştir. Dışişleri Bakanlığım yürüttüğü sürece, Lord Home, Başbakan Macmillanın en yakın çalışma ve sır arkadaşı olarak tanınıyordu, fakat kimse günün birinde Başbakanlığa kadar yükseleceğini düşünmemiştir. Sabırlı ve sessiz bir Dışişleri Bakanı olarak tanınan Lord Home'un nasıl bir Başbakan olacağım, ancak zaman gösterecektir.

Tüli'den haberler

Geçen haftanın an büyük sanat olayını, Devlet Konser Salonunun, soprano Leyla Gencerin iştirakiyle verilen bir konserle sezona girişi teşkil etti. 15 Ekim Salı gecesi, bu yıl Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının konserlerini yönetmek üzere gelen orkestra şefi Prof. O. E. Lessing'in idaresinde 1963-64 konser mevsimine başlandı. Konser cidden çok güzeldi. Gündüz yapılan basın toplantısında. Orkestra Müdürü ye Orkestra Flüt Şefi Mükerrem Bark. bu yılki programları açıkladı ve her yıl biraz daha üstün bir seviyeye ulaşan orkestra hakkında izahat verdi. Bu yıl gelecek yabancı orkestralara ilaveten, her Salı Senfoni Orkestramızın vereceği konserlere dünyanın en büyük virtüözlerinin iştiraki sağlanacaktır. Ayrıca, cumartesi günleri 39 Üniversite ve gençlik konseri verilecektir ki, bu konserler için davetiyeler her zaman Konser Salonundan temin edilebileceği gibi, konserlere dâvetiyesiz gidilmesi de kaabildir.

Bu konserlerin çoğu izahlı olacak, memleketimizde bu konuda tanınmış bir çok ilim adamı konuşacaktır.

Gecenin son parçası olan Debussy'nin - orkestra için. çalınması çok sor olan - "La Mer"i hakikaten çok fazla beğenildi. Leylâ Gencerin günden-güne ilerlemiş olduğu anlaşılıyordu. Beş-altı defa arka arkaya sahneye çıkartılan Gencer çılgınca alkışlandı.

Gece. misafirlerin bir kısmı, aşağı katta hazırlanan çok zengin büfede ağırlandı.

Konsere İnönü ile Mevhibe İnönü da gelmişlerdi. Yanlarında Turhan Feyrioğlu ile Leylâ Feyzioğlu vardı. -Birkaç sıra arkalarında Bülent Ecerit, Emin Paksüt ve İstiklal Paksüt, oğlu ile beraber gelmiş olan Muallâ Akarca - fevkalâdeden şapkasızı -, Necii Karun Akses, Ferhunde ve Ulvi Cemal Erkin, A. Adnan Saygun ve Nilifer Saygon, mimar Selçuk Milâr ve bu vesile ile sosyeteye hemen hemen ilk defa birlikte çıktıkları eşi Aynur Milâr, yüksek mühendis Feyyaz İnceer ve eşi Ayşe İnceer - siyah dantel elbisesinin üzerine beyaz mantosunu giymişti -, Dr. Hayati Sevgen, eşi henüz Ankaraya dönmediği için mahzun görünen yüksek mühendis Erol Yaltkaya bulunuyordu.

Yeni salon ve koltuklar çok rahat bir hale getirilmişti. Yalnız» çıkış kapılan epeyce aşağıda ve yanyana olduğu için, bilhassa arka sıralardan dışarı çıkmak çok müşkül oluyordu. Ham. epeyce sıcaktı da...

Orkestra, dış memleketlere yaptığı turneden dönüşte, 7500 Kim. lik bir yurtiçi bölge turnesi yapmıştır. Hakkariden Edirneye, hemen hemen gidil medik şehir kalmamıştır. Evvelâ yadırgayan halk. kısa bir süre sonra Bati müziğine alışmış ve adetâ tiryaki hâle gelmiştir. Her konserde uzun uzun alkışladıkları gibi. denildiğine göre, yazdıkları mekuplarda vatandaşlar, Orkestrayı yine şehirlerinde görmek arzusunu belirtmektedirler.

Mükerrem Berk programları açıklıyor
Mevsim başı

Yeni içişleri Bakanımız Seçkin, haftanın başındaki Pazar sabahı sarı, sevimli sveteri ile Yenişehirde ufak bir alışverişe çıkmıştı. Mütevazi İlyas Seçkini yakından tanıyanlar, onun hangi bakanlığa geçse değişmiyeceğini söylüyorlar.

Geçen hafta T.B.M.M. müzakerelerini takibe gelenler hemen hep aynı kimselerdi. Adeta meraklı bir tefrika takip eder gibi hergün muntazaman Meclisin yokuşunu tırmandılar. Bu arada meselâ Zarife Koçak, Şefika Çoruh ve Meliha Çalkın kardeşler, Dr. Zülfikâr Berkemin eşi Nilüfer Berkem, Nezahat Çakmak, geç vakitlere kadar merakla toplantıları izlediler.

Genç gazetecilerimizden Güneş Tecelli geçen hafta cumartesi gecesi, Yenişehirde Meşrutiyet caddesinde yeni açılan Filiz pastahanesinde nişanlandı. Yer müsait olmadığı için fazla kimse çağınlamadığından çağrılması gerekli kimseleri ihmal etmemek düşüncesiyle, bazı akrabaları feda etme yoluna gidilmişti!

Açıklama

Geçen hafta bu sütunlarda yayınlanan bir haber, elde olmayan sebepler yüzünden yanaş çıkmış ve yanlış anlamalara sebebiyet vermiştir. Habere konu olan genç romancı Nevcalı Alakavuk, evli ve üç çocukludur. Becerikli bir ev hanımıdır ve "Bir Saatlik Koca" adlı romam üçüncü eseridir.

Okuyucularımızdan ve genç romancıdan özür dileyerek düzeltiriz.

Ankara Radyosunun en güzel sesli spikeri Mukaddes Gözaydınla en genç redaktörü Reyman Somer nişanlandılar. En kısa zamanda evlenecekler. Bu kadar çok "en" birleşince "en mesut" bir yuva kurulacak, inşaallah! Halen Sivasta askerliğini yapmakta olan damat namzedi oldukça sabırsız. Şubatta yapılmasına karar verilmiş olan nikâh -yollar kapanır korkusuyla- Kasıma alınmış!

Geçen haftanın başında Ulus sinemasında elektrik kesilmesi yüzünden filmin geç başlaması vesaire gibi sıkıntılara katlananlar arasında Ahmet Tahtakılıç ve eşi. Dr. Bahtiyar Demirağ ve eşi, Halûk İltuş ve eşi Nuran İltuş ile Behzat Silâhtaroğlu ve eşi Sevim Silâhtaroğlu da bulunuyordu.

Çin Büyük Elçiliğinin, milli bayramları münasebetiyle geçen hafta Bulvar Palasta verdiği kokteyl epeyce kalabalıktı. İrfan Tansel ve eşi, açık renk elbisesiyle Kasım Gülek - Gülеğe doktorlar fikrî faaliyete biraz ara vermesini tavsiye etmişler! Demek, bedenî faaliyete cevaz var- Kanada Büyük Elçisi, çok iyi türkçe konuşan, beyaz üniformalı Kanada Ataşesi, Nusret Fişek ve Perihan Fişek, Tevfik Alam ve eşi Hariciyeden Osman Başman ve eşi kokteylde hazırdılar. Bayan Başman siyah elbisesi ve beyaz kolyesiyle pek zarifti. Ayrıca, Fransız Büyük Elçisiyle eşi, Dr. Fevzi Renda ve eşi, Kara Kuvvetleri Komutanı Ali Keskiner - sivil giyinmişti - ve Şinasi Osma ile Fethi Tevetoğlu bulunuyorlardı.

Ginekoloji semineri dolayısıyla ilâç Armalarının hepsi kokteyl verdiler. Orta Şark ilâç firmasınınki Washington Restoranda oldu. Çok zengindi. Hazır bulunanlar arasında Dr. Necdet Erenus ve mavi dantel bir. elbise giymiş olan eşi, Ana Çocuk Sağlığı baştabibi Dr. Celal Cansunar, Dr. Ahmet Esendal, Embil lâboratuarı mümessili ve Sağlık Bakanlığı Müsteşarı ve eşiyle, Danimarkadan gelen hanımlar göze çarpıyorlardı.

Davetlileri zarif eşiyle birlikte karşılayan Necdet Uğur, 17 Kasımda yapılacak olan mahalli seçimlerde Belediye Başkanlığı için - bağımsız olarak dahi- adaylığını koymamak karalında olduğunu bilhassa belirtti,

Localar nisbeten dolu, koltuklarda ise sıra sıra boşluklar vardı. Sayılıp davet edilenler, gelip gelmiyeceklerini telefonla olsun bildirmek nezaketini göstermemişlerdi. Bu hal, maalesef, memleketimizde yıllardır sürüp gitmektedir.

Davetliler arasında göze çarpanlar şunlardı: İstanbulun sempatik Valisi Niyazı Akı ve eşi, eski Belediye Başkanı Kamaran Görgün, perde aralarında alman dostlarıyla sohbet yüzünden diğer dostlarım ihmal eden Nejad Eczacıbaşı ve eşi, Sıkı Yönetim ve Ordu Komutam, Türk Hava Yolları Genel Müdürü Sami Şehbenderler ve eşi, eşinin İzmir seyahati sebebiyle bir süreden beri İstanbulda bekâr hayatı yaşıyan yazar İbrahim Hoyi, Şirin Devrim, Anadolu Ajansı İstanbul Bürosu Müdür Muavini Selçuk Emre ve yakında bebek bekliyen eşi Nesrin Emre, İngiliz Basın Bürosu Müdürü John Hyde ve dalma gülen, eşi, herkes smokinli olduğu halde acık gri pantalon ve koyu gri ceketle gelmiş olan tiyatro eleştiricisi Fikret Adil... Bu arada, günlük elbisesiyle gelmiş olanlar da yok değildi. Nedense bazıları, galalarda smokin giymeye hâlâ alışamadılar!

Programda artık adına yer verilmeyen, Operanın sabık Orkestra Şefi Demirhan Altuğ ve eşi, YTP İl Başkanı Süreyya Ağaoğlu, CKMP'nin Belediye Baikan, adayı Kadri İlkay, bazı konsoloslar, İstanbulun babacan Merkez Komutanı General Selâmi Pekün, Emniyet Müdürü, Vali muavinleri Hadi Sağnak ve Fikret Aslan ve eşleri de göze, çarpanlar arasındaydılar.

Aydın Günün yabancı sanatkâr merakı, yılın ilk operasında da kendini gösterdi. Zira programda, italyan tenor Amedeo Zambon, soprano Clara Sârto ve Orkestra Şefi Bruno Bogo vardı.

TİYATRO

İstanbul

Yeni oyunlar

Şehir Tiyatrosu, bu mevsim sahnelerirnin sayısını altıya çıkarmıştır. Perdesini, üçünde yeni oyunlarla, üçünde de geçen mevsim sonu çıkarıp pek az oynadıklarını tekrarlıyarak açtı, şimdi bu üç eski oyunun yerine üç yeni oyunu provaya koyduğunu ilan ediyor:

1 - "Yaldızlı Saat", yazan : Ronald Micthell; çeviren ve sahneye koyan: Nüvit Özdoğru; dekor: Turgut Atalay. Bellibaşlı rollerde: Rıza Tüzün. Suna Pekuysal, Hadi Hün, Kemal Tözem. Filiz T. Usluer, Nüvit Özdoğru. Özdemir Han.

2 _ "Avluya Bakan Pencere", yanalar : Flatow ve Pillau; sahneye koyan : Vasfi Rıza Zobu ; çeviren: Seniha Bedri Göknil; dekor: N. Perov; bellibaşlı rollerde : Mualla Fırat, Sanıl Ayanoğlu, Şehime Erten, Leyla Altın, Kâmran Usluer.

3 _ "Döğme Gül", yazan: Tenesse Williams; çeviren: Nuray Fincancıoğlu; sahneye koyan: Ergun Köknar; dekor : Duygu Sağıroğlu; bellibaşlı rollerde: Şirin Devrim, Ergun Köknar, Bedia Muvahhit. İ. Galip Arcan. Mahmut Morali, Nezahat Dilligil, Nezihe Becerikli, Burçin Oraloğlu, Uğur Kıvılcım. Birsen Kaplangı v.s.

Bu yeni oyunlar kısa bir zaman sonra, matinelerde oynanmak üzere, hazırlanmaktadır.

Rakamların dili...

Şehir Tiyatrocu, geçen mevsim 10 telif, 7 tercüme, 17 oyun oynamış, beş sahnede 1278 temsil vermiş. Ayrıca S çocuk oyunu çıkarmış, bu üç oyunu 340076 seyirci görmüş. Bu rakam bir yıl önceki seyirci sayısından 65932 fazla imiş.

17 oyun, beşe bölününce, Şehir Tiyatrosunun her sahnesi, geçen mevsim 3,4 oyun çıkarmış demektir. Seyirci sayısını da aynı şekilde, beşe bölersek, her sahneye 08015 seyirci düşer. Sekizbuçuk ay suren mevsim 255 günden ibaret olduğuna göre, bu rakamı da 255'e bölersek her tiyatroya gecede 268,7 seyirci düşüyor ve ne yazık ki pek sevinilecek bir parlak sonuç gibi görünmüyor...

Oyun : "Montserrat".
Yazan : Emmanuel Robles.
Çeviren: Mina Urgan.
Tiyatro : Dormen Tiyatrosu (İstanbul;
Sahneye koyan : Haldun Dormen.
Dekor : Teoman Orberk.
Kostüm : G. Erenyol — E. Keskin.
Işık ve Efekt: Yılmaz Aslancan.

Konu : Güney Amerikada, Venezüelada, İspanyol imparatorluğunun çöküntü yıllarında, baskıyı artırdıkça artıran istilâ kuvvetlerine karşı Bolivar'in açtığı kurtuluş savaşının hikâyesi. Ama vakanın kahramanı, adı sık sık geçtiği halde, mukavemet hareketinin lideri Bolivar değil, onu kendi komutanının elinden kurtarıp kaçıran, nerde saklandığım söylememek için de kellesini vermeğe seve seve katlanan genç ispanyol subayı Montserratdır. Albay Isquierdo, Fransız İhtilâlinden sonra bütün kuzey ve güney Amerikayı bir çığ gibi saran hürriyet fikrine kapılan, kralının dâvasına İhanet eden bu toy subayı söyletmek için, sokaktan rastgele toplattığı altı suçsuz insanı kurşuna dizdireceğini söyler: bu altı suçsuz insan onu bir saat içinde konuşmaya ve Bolivarın gizlendiği yeri açıklamıya ikna edemezlerse... Montserrat, kendisine kellesini vermekten de ağır gelen bu işkenceye kahramanca dayanır ve o altı suçsuz insan, gözü önünde, yana yakıla, birer birer kurşuna dizilir. Ama Bolivar kurtulmuş, hürriyet savaşı muzaffer olmuştur.

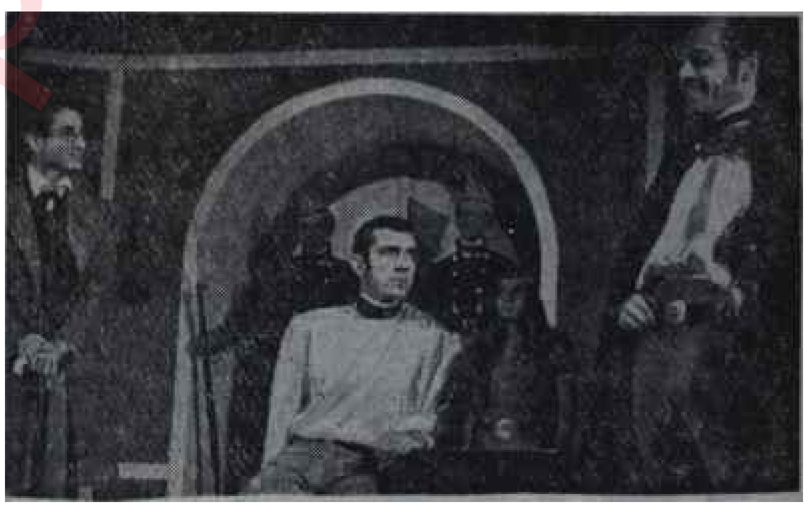
Oynıyanlar : Yılmaz Köksal (Antonanzas), Tuncel Kurtiz (Morales), Erol Keskin (Isquierdo). Metin Serezli (Montserrat), Turgut Boralı (Ranlp Coronil), Ali Yalaz (Çömlekçi), Mehmet Özekit (Tüccar), Haldun Dormen (Aktör), Ayfer Feray (Anne), Başar Sabuncu (Ricardo), Suna Sun (Elena), v.s.

Beğendiğim : Çömlekçi'de Ali Yalazın değişik ve güzel kompozisyonu. Elena'da, sözü birkaç replikten ibaret olan bu küçük rolde, Suna Sunun ifadeli, inandırıcı oyunu.

Beğenmediğim : Haldun Dormenin oyuna, daha doğrusu çoğu inanmadıkları, paylaşmadıkları bir dâva uğruna ölüp giden insanların birdenbire kendilerini içinde buluverdikleri o müthiş "durum"a, seyirciyi heyecana getirecek havayı verememiş olması. Teoman Orberkin, lüzumundan fazla ağır ve süslü', dekorlarının, bu kanlı olaya rengini ve kokusunu duyuramaması. Başrollerde ne Isquierdo'nun, ne de Montserrat'nın seyirciyi büyüleyecek bir kudretli ifadeye kavuşamamış olması.

Sonuç : Yedi - sekiz yıl önce Ankarada Devlet Tiyatrosu sahnesinde sorduğum temsilin gücüne ulaşamamış, bu bakımdan, ne yazık ki, faydasız ve lüzumsuz bir tekrar.,.

Lûtfi AY

Dormende "Montserrat"
Sahnede ihtilâlci

(Basın: 7865 A — 5184) — 571

idare

Bir rapor ve ötesi

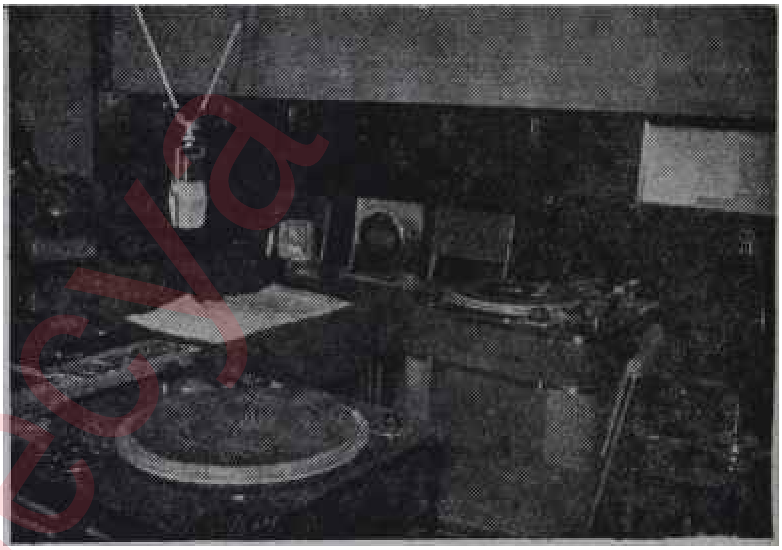
AKİS, geçenki sayısında Ankara Radyosunun bugünkü ve bundan önceki programlan üstünde durmuş ve işin kısaca bir elettirmesini yapmıştı. Büyük bir tesadüf eseri, Ankara Radyosu da 1960-1963 arasındaki programların durumunu gösteren bir "rapor" hazırlamış ve bu rapora önümüzdeki kış mevsiminde yayınlanacak olan programların bir listesini eklemeyi de ihmal etmemiş.

Rapor şöyle başlamaktadır: "Özellikle son zamanlarda, gazetelerde ve dergilerde Ankara Radyosu üzerine çeşitli yazılar yayınlandı. Bu yazılarda radyomuz, programlardan yoksun radyo olarak verildi, şartlar ne olursa olsun bir radyonun ciddi programlara yer vermesinin gerekliliği üzerinde duruldu, ilerleme yerine bir gerilemenin mevcudiyeti iddia edildi. Ve dalma olduğu gibi Ankara Radyosunun programları Avrupa ve Amerika Radyolarının programlan ile mukayese edildi, bu da tenkitlerin düğüm noktası oldu."

Bu başlangıcı ile rapor, belki de AKİS'i kastetmektedir. Çünkü son aylar içinde bu sayfalarda Ankara Radyosu sık sık ele alındı ve Başkent Radyosunun bilhassa son mevsimde program bakımından son derece fakir olduğu belirtildi. Radyoda bir takım imkansızlıkların bulunduğuna da işaret edildi ve bu imkânsızlıklara rağmen yine de bazı programların hazırlanmasının nasıl sağlanabileceği açıklandı. Fakat AKİS, hiçbir zaman, Ankara Radyosunda yalnız ciddî programlar yayınlanmasının gerektiğini savunmadı. AKİS bunu yapamazdı, çünkü bir radyonun görevleri arasında eğitim ve öğretim kadar eğlencenin de önemli. bir yer işgal ettiğini artık bilmeyen kalmamıştır. Burada, Ankara Radyosunun yalnız program bakımından değil, idari bakımdan da' gerilediği sık sık belirtildi. Bununla beraber, Başkent Radyosunun programlan hiçbir zaman Avrupa veya Amerika radyolarının programları ile mukayese edilmedi. Edilemezdi, çünkü bir defa Amerika radyolarında televizyonun ve sinemanın rekabetinden ötürü program diye birşey kalmamıştır. Amerikada radyolar genel olarak müzik ve habere Önem verirler. Avrupa radyolarına gelince, onların programlarından öğrenecek ve buraya adapte edecek bir sürü nokta bulunmasına ve radyo idarecilerinin sık sık Avrupayı dolaşmalarına rağmen Ankara Radyosunun programlarında çok küçük ve önemsiz gelişmeler olmuştur.

Halk için, halktan habersiz..

Raporda denilmektedir ki, "İyi niyetle yapılan bu yermeler ve kritikler yeni kış dönemi programlarının hazırlanmasında Ankara Radyosu yetkililerini gereği kadar aydınlattı". Radyo yetkililerinin gereği kadar aydınlanmadıkları aşağıda, kış dönemi hakkında verilen bilgi okununca kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Yine adı geçen rapora göre, yeni program döneminde genellikle Avrupa radyolarındaki program biçimlen uygulanacaktır. Ancak, rapor Avrupa ya zevki öğrenildiği zaman Ankara Radyosunun belki de hiç yayın yapmaması gerekir! Dinleyici hakkında araştırma yapabilmek için çeşitli yollar vardır. Bunlar arasında, dinleyicilere mektuplar yazmak, evlerine kadar gidip onlarla konuşmak, hattâ hangi programlan daha çok dinlediklerini tesbit etmek için evlerindeki radyo alıcılarına çok küçük bir âlet' hile takmak bulunur. Dinleyiciye sorulan sorular çeşitli bölümlere ayrılır ve alınan cevaplar da yine dinleyicinin eğitim, kültür, yaş ve diğer, durumlarına göre değerlendirilir. Türkiyede henüz bu alanda bir araştırma yapılmış değildir ve Ankara Radyosu da bundan önce her zaman olduğu gibi programlarını dinleyicinin eğilimine, ihtiyaçlarına ve zevkine göre değil. ezbere ha-

Ankara Radyosunda bir stüdyo

Helva ama ne helva...

ğunu açıklamayı uygun görmemiştir. Fakat bu programların radyo dinleyicisinin eğilimleri, ihtiyaçları, zevkleri ve Radyo idaresinin vermek zorunluğunda olduğu özellikler göz önünde tutularak hazırlandığı raporda bilhassa belirtilmiştir. Ankara Radyosu ne zaman ve hangi yollara başvurarak dinleyicisinin eğilimlerini, ihtiyaçlarım, zevklerini öğrenmiştir? Dinleyicinin eğilimi, ihtiyacı ve zevki hakkında söz etmek Ankara Radyosu için her zaman kolaydır, fakat bunları öğrenmek için bir takım yollara başvurmak kimsenin aklına gelmediği gibi, gelse bile işine gelmez. Çünkü birçok dinleyicinin eğilimi ihtiyacı ve-

Bu, neyi kurtarır?

Rapor kış devresi programlarının 4 Kasımda bağlıyacağını ilân ediyor. Bu tarih yalnız Ankara Radyosu için değil, istanbul ve İzmir için de varittir. Kış mevsiminin genellikle 1 Ekimde başladığı, tiyatroların ve sinemaların aşağı yukarı aynı tarihte yeni eserlere yer verdiği bilinir de, niçin radyolarımız diğer sanat kollarına ayak uydurmaz ve dinleyiciyi hiçe sayarak, yalnız kendi bildiğine göre hareket eder? Niçin kış programlan başlangıç tarihinden çok önce açıklanmaz da bir-iki hafta önce jürili-

Radyoyu Kurtarmanın Yollarından Biri

Mahmut T. ÖNGÜREN

Eleştiriler ne kadar sert olursa olsun, Ankara Radyosu kış dönemi için programlarında değişiklikler yapmaya çalışıyor. Bu çalışmanın sonucunda ortaya ne çıkacak? Ne çıkarsa çıkanı, herseyden önce böyle bir çalışmayı olumlu bir davranış olarak kabul, etmek gerekir. Başkent Radyosu uzun bir sureden beri program bakımından bir ilerleme, bir gelişme gösteremedi. Belki bu kış dinleyicisini biraz daha hoşnut edecek. Şimdilik önemli olan bu değil. Önemli olan Ankara Radyosunun çevre üstünde yine kötü bir izlenim bırakmaya başlamasıdır. Bu Radyo çeşitli sebeplerden ötürü dinleyicisini hiç bir saman genellikle hoşnut edememiş, hiç bir zaman onlara gerçekten yararlı olamamıştır. Fakat dinleyicisine hoş göründüğü zamanlar vardır. Özentiye bezentiye kaçmadığı, hataların üstünde samimiyetle durduğu ve bir de herşeyden çok dinleyiciye önem verdiği zamanlar...

Derler ki, dinleyici çoğunlukla Türk Müziğinden hoşlanır; piyesleri sever, Batı Müziğini anlayan da arada sırada çıkar; Radyo içindeki hezeyanlar, tartışmalar hiç bir zaman dışardan hissedilmez. Çok yanlış! Hiç bir radyonun dinleyicisini tamamiyle hoşnut ettiği görülmemiştir ama, basit sandan türk dinleyicisi birçok şeyin farkına varır. Çünkü, nasıl dertti adamın üzüntüsü yüzüne vurursa, dinleyicisi için çalışmayan radyonun dengesizliği de programlarından belli olur. Bir radyonun dengesizliği de ne yeni kanunlarla, ne de plan ve programlarla düzelir. Kerşeyin basında kime hizmet edildiğini bilmek var. Ankara Radyosundan da bunu beklemek herkesin hakkıdır.

lere bildirilir? Bunun cevabı çok basittir. Yalnız Ankara Radyosu değil, hiç bir radyomuz program plânlamasına önem vermez veya önem verse bile, program plânlaması yapacak ortamı elinde olmayan sebeplerden ötürü bulamaz. Bulamaz da, niçin, program plânlaması yapılıyor diye açıklanır? Çünkü gösteriş ön plânda gelmektedir!

Rapor önümüzdeki kış devresi içinde her programın yaza kadar devam etmiyeceğini, belli bir süre devam ettikten sonra bir programın yerini diğerine bırakacağım söylemektedir. Bundan daha isabetli bir davranış olamaz. Çünkü geçen hafta burada belirtildiği gibi, 1962-1963 mevsiminde Ankara Radyosu, dinleyicisine sözverdiği halde, birçok programı sonuna kadar devam ettirememiştir. önümüzdeki mevsim bazı programların yalnız belli, bir süre yayınlanacağını öğrenmekle Radyo idaresinin hiç olmazsa bu bakımdan dinleyicisine karşı mahcup olmıyacağı ortaya çıkmaktadır.

Ortaya çıkan bir nokta daha vardır ki o da, içinde bulunduğu sebeplerden ötürü, Ankara Radyosunun "program plânlaması" diye bir sözü yerine getirmesinin imkânsızlığıdır.

Rapor, önümüzdeki mevsim, bir haftalık yayın sürelinin yüzde 34'ünün söz, yüzde 60'ının müzik, yüzde 8'sının de reklâm programlarına ayrıldığını belirtmektedir. Bu dağıtman altında da şöyle bir cümle vardır: "Bu oranlardan Radyonun eğitici ve öğretici programlara ne dereceye kadar önem verdiğim çıkarmak mümkündür".

Fakat, söz programlarının yayın sürelinin yüzde 34'ünü tutacağını belirtmekle Ankara Radyosunun eğitici ve öğretici programlara ne kadar önem verdiği ortaya çıkmaz. Ankara Radyosu isterse 100 tane doğrudan doğruya öğretici veya eğitici program yayınlasın, önemli olan bu değildir. Önemli olan programların gerçekten faydalı olup olmadıklarıdır. Kaldı ki, Başkent Radyosunun eğlence programlarına da yervermesi ve yukarda belirtilen yüzde 34'ün içinde bir takım eğlence programlarının da yayınlanması gerekir.

Nice turfa müneccim

Rapor haklı olarak şunu da söylemektedir : "Tasarladığım» yeni programlar sahip olduğumuz imkanlarla sınırlıdır ve bu bir gerçektir. Diğer Avrupa radyoları ile yapılacak mukayeselerde imkânlarımızın -personel, teknik ve mal! imkânlar- gözönüne alınması gerekir."

Bu kadar doğru bir söz olamaz! Radyonun birçok imkânları gerçekten sınırlıdır ve bu sınırlı imkânları bilen idarecilerin ayaklarım yorganlarına göre uzatmaları ve Radyoda büyük hamleler yapılabileceğini ilân etmemeleri lâzımdır. Bir defa, aynı kadro bir seneden beri bir hamle yapamadığına ve Radyoda bir gerileme görüldüğüne göre, önce dinleyiciye bunu affettirmeye çalışması gerekir. İkincisi. Ankara Radyosu dış baskı ve program personeli bakımından hiç bugünkü kadar rahat bir duruma, gelmemiştir. Çok değil, 1902 yazında genel müdürler, vekiller telefonla Radyoya uzaktan idare etmeye çalışırlar, idare cilerin plânlarını altüst ederlerdi. Elemansızlıktan da Radyoda basit bir ses alma işinin başında program müdürü bulunur ve asıl kendi işleriyle meşgul olamazdı. Bugün bu durun da tamamen değişmiştir. İki aydan beri Ankara Radyosunda radyoculuk kursundan geçtikten sonra yapılan bir imtihanı kazanarak görevlendirilen tam yedi tane prodüktör çalışmaktadır. Büyük bir istek, heves ve ciddiyetle kurslara devam, etmelerine ve, halen de çalışmalarına rağmen bu gençlere değer verilmemekte ve işin en korkunç, tarafı, kendilerinden latifede edilmemektedir. Ses alma ve montaj gibi diğer önemli işleri aksatabilecek görevler prodüktörlere yaptırılmakta, bu yüzden bu gençler, ilerdeki önemli işlere hazırlanmamaktadırlar. Bu da Ankara Radyosunun en büyük aczini ortaya koymaktadır. Radyo yıllardan beri eleman aramış durmuş, eleman diye işe yaramayan kimseleri almış ve sonunda kendi yetiştirdiği gerçekten değerli elemanlardan yararlanmaya önem vermemiştir. Önem vermediği gibi, yine elemansızlık sıkıntısından dem vurup, bu eksikliğe rağmen çeşitli kış programları hazırlama fedakârlığına giriştiğini açıklamak yolunu seçmiştir! Radyonun gösterişten vaz geçip yap sonlarında aldığı elemanlardan yararlanmaya çalışması, onları boş oturtmamasını bilmesi, onlardan istifade etmesi şarttırr. Elbette bu elemanların radyo konusundaki bilgileri yeterli değildir, fakat aralarından bazılarının yapacakları programların halen Radyoda yayınlanmakta olan veya kışın yayınlanması düşünülen programlardan çok daha iyi olacağı muhakkaktır. Teni ve hevesli eleman Radyoya belki bir ateş, bir heyecan getirecek ve muazzam olmasa bile programlarda taze bir havanın esmesine yol açacaktır. Eğer Ankara Radyosunun elinde dinleyicisini memnun etmek için hiç yol yoksa, bu elemanların taze fikirlerinden ve çalışma azminden yararlanılması uygun olacak ve Ankara Radyosu uzun zamandan beri sürüp gelen köhne programlarından, geri kafalılığından bu şeklide kurtulacaktır.

AKİS, gelecek hafta yani programların listesini inceleyerek, bu programların daha önceki yıllarda yayınlanan programların bir mukayesesini yapacak ve Ankara Radyosunun yayınladığı rapor üzerinde duracaktır.

SOSYAL HAYAT

Moda

Sade görünüşlü saç

Tanınmış bir fransız berberi, "kabartılmış saçla bütün kadınlar güzel oluyor" demişti. Bir başkası, "kalınlar, kabartılmış saç modasından hiçbir zaman vazgeçemiyecekler. Çünkü bugünkü moda ile, berber dükkanından güzel olmadan çıkan kadın foktur" diye iddia etmişti. Ama üç yıl sona erince, kabartılmış saç modası, diğer modalar gibi birden tarihe karıştı. Çok kabarık bir saça bugün artık gülümsemeden bakmak mümkün değildir. Yarın bu, göze, daha, da çirkin görünecektir.

fi Kadın, giyiminde' ve görünüşünde yeniliği, alışkanlığa daima tercih etmiştir. Bu bakımdan, kabarık saç modası bu kaideden kurtulacak değildi.

S Bugünün saç modası, gündüz için çok sade görünüşlü, kısa, kısmen ve-- tamamen kulağı gösteren bir modadır. Gece topuzları, süslü başlar modasını devam ettirmekle beraber, gündüz saçlarındaki bu sadelik modaya hakimdir. Saçlar yanlara doğru kısacık inerken, içten hafifçe kabartılmıştır ama, başları uzun gösteren yükseklik yok olmuş, yüz, saçın yanında daha fazla önem kazanmıştır. Yandan taranan bu saçlarda kâhkül modası yer almış veya yana taranan saç, bir yandan alnın üzerine düşürülmüştür. Bazen bir, bazen iki kulak açıktadır. Ortadan ayrılan kahküllü veya kahkülsüz saçlar düz olarak kulak hizasından biraz aşağıda içe veya dışa doğru hafifçe kıvrılmaktadır.

Yeni tip saç, giyim modasının bir tamamlayıcısı Ve esasıdır.

Dernekler

Kadınlar işbaşında

Ekim ayının 15 'inden itibaren başkentte sosyal faaliyetler 'birdenbire başladı. Tatil bitmiş, okullar açılmıştı. Anneler artık kendilerini rahat rahat sevgili işlerine, toplumla ilgili faaliyetlere verebilirlerdi. Bunun ilk işareti Türk-Amerikan Kadınları Kültür Derneğinde göze çarptı. Vazifeliler yeni üye kaydetmeye yetişemediler ve-800 üye ile yeni yılı açtılar. Hacettepe Gönüllüleri, Çocuk Sevenler, Üniversiteli Kadınlar Derneği ve daha birçok dernekler, geride bıraktığımız hafta içinde bu konuda âdeta yanşa giriştiler.

Çocuk Sevenler: Ankaralıların çok iyi tanıdıkları faal bir kadın derneği; Çocuk Sevenler Derneğidir. Bu derneğin ancak 150 üyesi vardır, fakat hemen hemen bütün üyeler faal olup, içlerinde haftanın beş günü çalışanları çoktur. Çocuk Sevenler Keçiören Çocuk Yuvasına, Aktaş ve Gazi Yetiştirme Yurduna muntazam ziyaretler yapmakta, çocuklarla meşgul olarak onların maddî mânevi birçok ihtiyaçlarına cevap vermek üzere devlete yardımcı olmaktadırlar. 14 Ekim pazartesi günü Zirkayı Yetiştirme Yurduna yapılan ziyarette, üyeler, çocuklara çaylı bir sohbet toplantısı tertiplediler ve Yetiştirme Yurdunun çalışkan müdürü Mevlüt Baytal ile çocukların ihtiyaçları üzerinde konuştular.

Dernek, Keçiören Çocuk Yuvasına muntazam günlük ziyaretler yapmaktadır. Üyelere göre, çocukların herşeyden çok sevgiye, okşanmaya, sevilmeye ihtiyaçları vardır ve çocuklara gidecek en güzel hediye, kucak dolusu sevgidir.

Türk — Amerikan Kadınları: Türk ve amerikan" kadınlarından teşekkül eden ve iki memleketin kadınlarının birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlamak üzere kurulmuş olan bu dernek, gönüllü derneklerin sistemli bir şekilde, bülten neşrederek, sorumluluk duyarak, hesap vererek çalışmalarını gelenek halinde yerleştiren bir dernektir. Arkeoloji, dahili dekorasyon, dikiş-örgü, moda, köy kadınına yardım, lisan, müzik, sanat ve el işleri, tiyatro, yemek, beden eğitimi, gönüllü yardımcılar gibi çalışma kollarına ayrılmıştır ve bu kollarla kesif bir faaliyet göstermektedir, özelliği, dernek üyelerinin evlerde toplanmalarıdır. Biriken para ile kültürel yardımlar yapılmakta, 25 öğrenciye burs temin edilmekte ve maddî imkânı az olan mahallede kitaplıklar, çocuklar için okuma odaları anılmaktadır.

Türk-Amerikan Kadınları Kültür Derneği 16 Ekimde Büyük Millet Meclisinde, Şeref Salonunda verilen çay ile faaliyet yılına girdi. Çalışma kola-

Son model saç tuvaleti

Hanımlara müjde!

rı salonda birer köşe hazırlıyarak faaliyetlerini belirtmişlerdi ve üyeleri kendilerine çekmek için çalışıyorlardı. "Köy Kadınına Yardım Kolu" özel bir ilgi görüyordu Tıp Fakültesinde faaliyet gösteren "Gönüllü Yardımcılar" ise Şeref Salonunun çok kıymetli halılarını, mozayik masalarını seyreden üyeleri birer birer dolaşıyor ve on lar" ise Şeref Salonunun çok kıymetli kini aşılıyorlardı.

Hacettepe Gönüllüleri : Hacettepe Tıp Fakültesi Gönüllüleri, mevsimi. konferans salonunda bir çayla açtılar. Hastahane çalışmaları 20 ve 100 saati doldurmuş olna Gönüllülere, bu toplantıda tecrübeli. gönüllü işaretleri olan armalar ve beyaz şeritler verildi, yaz faaliyetleri anlatıldı, hatta küçükler için kurulan kitaplığı geliştirme projeleri yapıldı.

Gönüllüler bahar ayında yaptıkları ve hastahaneye iyi gelir sağlayan Kermes için şimdiden dikiş günleri tertiplemeğe başlamışlardır. İlk toplantı Türkan Azizoğlunun erinde yapıldı. Ayser Doğramacı, her ay ayrıca bir dikiş günü toplantısı yapmak üzere evini açacaktır. Bu dikiş günlerinde üyeler, dikişlerini, makinelerini alıp hep beraber çalışmaktadırlar. Tecrübe, "birlikte bereket" olduğunu göstermiş ve geçen yılki kermes hastahaneye 18 bin 890 lira bırakmıştır. Bu para hastahanenin Fizyoterapi servisine verilmiştir. Beyin arızalarından mustarip olan küçüklere daha geniş imkanlar sağlamak üzere, bu yıl Gönüllüler daha da fazla kazanmaya azmetmiş görünmektedirler.

Oylarımız

Yeni bir seçim yaklaşırken dalma, çok sevdiğim bir arkadaşımı hatırlarım. Bu arkadaşım, Türkiye demokratik sisteme gireli oyunu kullanamamıştır, zannederim. Gerçi politikayla meşgul olmayı pek sevmez ama, iyi bir vatandaş olarak, memleketinin meseleleriyle ilgilidir ve aydın kişi olarak da' oy kullanmanın veya kullanmamanın gerçek mânasını bilir. Ama benim arkadaşım ihmalcidir, oyunu da bu yüzden bir türlü kullanamamıştır. Bir defasında er değiştirmişti, ilgililere zamanında baş vurmadığı için bu hakkını kaybetti. Bir başka sefer, listelere zamanında bakmadı. Bir diğerinde, 1958 yılında, soyadının gadrine uğradı ama, gene zamanında. işin peşine düşmemişti.

Türk vatandaşı oyunu kullanmaya alışmıştır. Şu anda kulağımda hep 24-21 Mayıs gecesi Radyoda konuşan Yarbay Ali Elverdinin sesi var. Elverdi, "Türk milleti ordusuyla, aydınıyla, tümü ile demokrasiye âşıktır" diyordu. Bu sesler e gece binlerle, onbinlerle türkün mutluluk gözyaşlarına yol açmıştı. Ertesi sabah başkentin sokakları, tıpkı 27 Mayıs 1960 da olduğu gibi. demokrasinin zaferini kutluyordu.

Demokrasiyi yürütmenin tek yolu oy kullanmaktır. Türk vatandaşı bunu da belledi artık. Bundan ötürü benim korkum yok.

1960 yılında, Amerikan seçimlerinde Amerikada bulunuyordum. Seçimlerden aylarca evvel radyolar, televizyon ve bütün propaganda araçları, teşekküller, kadın dernekleri hep halkı oy kullanmaya itici çalışmalar yapmaya başlamışlardı. Bizzat siyasi partilerin, aynı gayret içinde olduklarını görünce şaşırdım, önemli olan şey, sanki kimin nereye oy vereceği değil de, yalnızca oyun kullanılmasıydı. Kadın Dernekleri Federasyonunun kir toplantısında, bu konuyu açtım ve neden oy kullanma konusu üzerinde bu kadar durduklarım sordum. Bana, seçim zamanlarında, bütün demokrat memleketlerde, uluslararası komünist şebekelerin faaliyete geçtiklerini Ve halka oy kullandırmama ana fikri üzerinde kesif bir çalışma yaptıklarını anlatarak, bununla ilgili, bir de dokümanter film gösterdiler.

Demokratik İdarelerde sorumluluk idarecilerle halk arasında paylaşılmıştır. Bir vatandaş, memlekette birçok şeyin gidişatından memnun olmıyabilir ama, tenkit ve murakabe hakkını kullanarak bunların düzelmesi için payına düşeni yapmakla görevlidir. Zaten demokrasinin en güzel tarafı da bu sorumluluk ortaklığı değil midir? Araba yürümüyorsa, yavaşsa veya çok çetin bir hendeği atlamakla meşgulse, vatandaş kenara çekilip seyirci kalamaz, arabayı yürütmek için kafileye katılmak zorundadır. Müşterek çaba ile araba —muhakkak yürüyecektir. Diktatoryayı seçen komünistlerin en çok korktukları şey, halkın bu şekilde uyanması, ses sahibi olması, oyunu kullanmanın zevkini tatmayıdır.

Türkiyede oy kullanma aleyhindeki bir komünist propagandasının tutunması mümkün değildir. Bu, olsa Olsa, gayretkeşlerin maskelerini düşür - meye yarayacak ve halkın önünde onların itibarını büsbütün yitirecektir.

Ben ancak ihmalden endişe ederim. Mahalli seçimler çok yaklaşmıştır ve bana rağmen halkın, oy kullanma formaliteleri hakkında kesin bilgisi yoktur, bu yoldaki uyarmalar ve propaganda çok kifayetsizdir. Seçmen kartını alan vatandaşın muhakkak surette sandık başına gideceğine inanıyorum. Yeter ki kartım dine alsın, bunun için neler yapacağını zamanında öğrensin.

Demokrasi aşkını ve oy kullanma sorumluluğunu kimse bu milletten söküp alamıyacaktır. Oylanmışın bizim için ne demek olduğunu biliyoruz.

Jale CANDAN

Dış yarışmalara dair

Vildan Aşir SAVAŞIR

Devlet hazinesine 680 bin liraya mal olan verimsiz Napoli seyahati, yurtdışı spor temasları Üzerinde durmağa ne kadar muhtaç olduğumuzu bir daha açığa vurdu. Türkiyemizde sporun bir teşkilâta bağlandığı 1923 den bu yana sporcularımız çeşitli vesilelerle yabancı memleketlerde yapılan müsabakalara katılmışlardır. Bunlar bazen Olimpiyatlar, Balkan Oyunları gibi birçok milletin iştirak ettiği büyük ve şümullü hareketler, basan da milli maçlar halinde teke tek ve tek kolda karşılaşmalar olmuştur.

Hadiseleri izlemiş olanlar hatırlarlar; kafilelerin aldıkları neticeler ve başarı dereceleri ne olursa; olsun, dönüşlerinde daima hırçın ve yıpratıcı tenkitlerle karşılaşmışlardır. Hele bazı ahvalde bu tenkitler samimi emek sahiplerini İncitecek asılsız dedikodulara ve imalara kadar varmıştır. Tenkitlere hedef olanların kendilerini yaralayan bu davranışların temelinde şahsi iğbirarlar, kıskançlıklar, çekememezlikler aramaları ve savunmalarını ona dayamaları hiç bir şeye yaramamış, sadece hakikatleri maskelemiş ve faydalı olması gereken tecrübeleri kısırlaştırmıştır. Aslında sorumlu idillerin bu inanışları büsbütün yanlış değildir ama, hakikatin de ta kendisi olmadığı aşikârdır. Her seyahat dönüşü kopan fırtınaların temelinde, bize kalırsa, bütün spor işlerimizde olduğu gibi, yurtdışı temaslarda da işimizi kesin prensiplere bağlamamış olmamızın yarattığı aksaklıklar, terslikler vardır. Hangi şartlar ve sebeplerle dış temaslar aradığımızın, ne için yüzbinleri harcayıp uzun yollara dökülmeğe karar verdiğimizin prensip olarak adını bugün dahi koymuş değiliz. Biz neyin peşinde olduğumuzu bilmeyiz, tenkit eden de tabii olarak bizi hangi davranışlarımızda izleyeceğini kestiremez ve bu böyle devam edip gider. Siz yolculukların en meşakkatlisine katlanıp ağzınızla kuş tutsanız, işin aslım ve hakiki hedefini bilmeyenler, sizi Devlet kesesinden gezmeler heveslisi diye damgalamaktan vazgeçmezler.

Sporda müsabakaların yerini ve değerini açıkça tespit etmeden, temelinde bulunması lâzımgelen fizik ve moral hazırlıkları tamamlamadan boy ölçüşmelere katılmak, bir bakıma, sporu anlamamaktır. Müsabakalar sporun tarifini tamamlayan mücadele unsuru, şuurlu ve bilgili hazırlıklar ise, çalışmaları iskele sandalcısının Veya cambazın devamlı fizik didinmelerinden ayıran özelliktir. Karşılaşmalar ister içerde, ister dışarda yapılsın, onlara bu açıdan bakmadıkça, yapıçan işin spor olarak verimi ve faydası mutlak kısır olacaktır.

Bunu böylece belirttikten sonra, sıra, dış temasları, getirecekleri fayda bakımından, birkaç şekilde mütalâa edip prensiplere bağlamağa gelecektir. Kimin ne için nereye gittiğini bilmek, belirli hedefe varmak için kimin yola çıkması lâzımgeldiğinde vuzuha varmak ve neticeleri buna göre değerlendirmek ancak böyle mümkün olacaktır. Tenkitler gönül kırıcı tarizler olmaktan çıkacak ve prensiplere uymada gösterilen titizliğe ve isabetteki kusurlara yönelecektir.

Bu yapıldıktan sonra müsabakaları kazanmak veya kaybetmek keyfiyeti ikinci plâna düşecek ve hakiki yerini alacaktır. Bir müsabakayı kazanan da kaybeden kadar sporcudur... Kayıplar lâubalilikler sebebiyle rezalet haline gelmedikçe, kimse için bir şeref yitirme konusu değildir.

Kışa bir bakışla dahi yabancılarla temas aramanın sebepleri şöyle sıralanabilir:

— Dünya veya komşular karşısında kendi yerini tespit etmek, boy ölçüşmelerin kamçıladığı teşvik edici tahriklerden faydalanmak,

— Daha üstün oldukları bilinenlerin bilgilerinden tecrübeye, görgüye dayanan dersler almak,

— Milletten millete yakınlık, dostluk sağlamak,
— Dünya spor ailesinin bir parçası olarak kendine düşeni yapmak, bunlar arasında ilk akla gelenlerdir.

Dış temaslar bunların bir tanesi uğruna yapılabileceği gibi, bir taşla birkaç kuş kabilinden, temasların hepsini sağlamak maksadı ile yapılması da mümkün - dür. Bu takdirde müsabaların değeri sizin bu sıralanışta belirtilen hususlara verdiğiniz ehemmiyetle ölçülecektir.

Biz, iyi kötü iddialı bulunduğumuz spor kolları için yola çıkarken, arkamızı daima aynı sebebe dayamışızdır. Tıpkı, ikibuçuk sporcuya bir idarecinin düştüğü 680 hin liralık Napoli gezisinde olduğu gibi, seyahati, "Efendim gerçi iddiamız yok ama, hem medeni dünyaya kendimizi tanıtacağız, hem de sporcularımızın ve idarecilerimizin bilgi ve tecrübe kazanmasını sağlıyacağız" gerekçesine dayayınca, her şey onu sağlamaya matuf olmak gerekir. Ve böyle bir kafilede ne tekaütlük arefesinde müsabık, ne de spora tesadüfen karışmış, temel bilgilerden külliyen mahrum, dil bilmez idareci bulunmamak icabeder. Karıştığı tek müsabakada elenip, çarşı pazar dolaşan, sevk ve sefa peşinde koşan sporcuyla ve buna denk idareciyle tecrübe ve görgü sağlanmaz. Bunun böyle olduğu misali de, 1923den beri katıldığımız bunca müsabakadan sonra spor dünyası içinde hâlâ aynı şurayı işgal edişimizdir.

Tecrübe ve bilgi edinsinler diye gönderdiklerimiz müsabakaları, idmanları izlemezler, klüp gezmezler, mektep gezmezler, stad gezmezler, şampiyonlarla, antrenörlerle, hocalarla konuşmazlar, onların çalışmalarını görmezler ve hiç bir dereceye giremeden memlekete döndüklerinde karşılaştıktan tenkit ve tarizler ayyuka çıkınca üzülürler.

Üzülmesinler! Ya prensiplere bağlanmayı öğrenecekler, ya da biz böyle, acı acı tenkit edeceğiz..

Boş yere ıstırap çekmeyiniz...

Bütün ağrılara karşı

GRİPİN

itimatla kullanabileceğiniz en müessir ilâçtır

KİNİNLİ

GRİPİN nezle ve grip başlangıcında bir çok fenalıkları önler

GRİPİN baş, diş, adale, sinir ağrılarını bıçak gibi keser

GRİPİN sinir ve bel ağrısından eser bırakmaz

GRİPİN bayanların muayyen zamanlardaki sancılarında faydalıdır

GRİPİN mîdeyi bozmaz, kalbi yormaz

GRİPİN Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekilliğinin hususi ruhsatını haizdir

GRİPİN

Kininli Gripin 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir.

